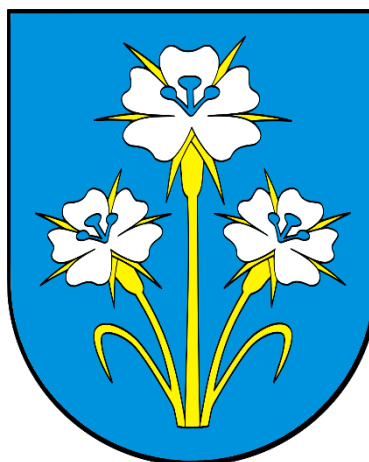


DIAGNOZA SPOŁECZNO –
GOSPODARCZA
GMINNY PROGRAM
REWITALIZACJI
DLA GMINY KĄKOLEWNICA
NA LATA 2024-2030

PROJEKT



WPROWADZENIE	3
Definicje kluczowych pojęć	3
1. Ogólna charakterystyka Gminy Kąkolewnica	6
1.1. Położenie Gminy Kąkolewnica	6
1.2. Demografia	9
1.3. Edukacja	12
1.3.1. Wychowanie przedszkolne	14
1.3.2. Poziom nauczania w szkołach podstawowych	15
1.4. Zabytki i kultura	15
1.4.1. Zabytki kultury	15
1.4.2. Działalność kulturalna	16
1.5 Sport i rekreacja	17
1.6. Turystyka	18
1.7. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	18
1.8. Wykluczenie społeczne	18
1.9. Kapitał społeczny, działalność organizacji pozarządowych	19
1.9.1. Fundusz sołecki	19
1.9.2. Organizacje pozarządowe	21
1.10. Przedsiębiorczość	24
1.11. Rynek pracy i bezrobocie	27
1.12. Sektor rolniczy	29
1.13. Zasoby naturalne i ochrona środowiska	30
1.14. Energetyka	31
1.14.1. Zaopatrzenie w gaz	31
1.14.2. Gospodarka cieplna	31
1.14.3. Energia odnawialna	31
1.15. Gospodarka wodno – ściekowa	31
1.16. Polityka przestrzenna	33
1.17. Mieszkalnictwo	37
1.18. Ochrona bezpieczeństwa	38
1.19. Komunikacja	39
2. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH	40
2.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji	40
2.2. ETAP 1 – wyznaczenie Obszaru Zdegradowanego (OZ) na terenie Gminy Kąkolewnica	41
2.2.1. Wskaźniki delimitujące obszary zdegradowane	42
2.2.2. Wyniki dla poszczególnych miejscowości wg ww. wskaźników	46

2.3. ETAP 2 – wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Kąkolewnica

2.4. Podsumowanie – delimitacja Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy

Kąkolewnica	76
Spis tabel:	78
Spis map:	80
Spis wykresów:	80

WPROWADZENIE

Opracowanie stanowi szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji obejmującą analizę negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz wybranych pozostałych (gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej) zgodnie ze zidentyfikowanymi zjawiskami negatywnymi oraz analizę lokalnych potencjałów występujących na obszarze rewitalizacji. Diagnoza dotycząca całego obszaru gminy pokazuje ogólne ramy i powiązania obszarów kryzysowych z resztą gminy.

Przedstawiono również ogólną charakterystykę Gminy Kąkolewnica, która została przeprowadzona na podstawie danych dostępnych za lata 2017 – 2022 i będzie uzupełniana w toku prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji w miarę uzyskiwania dostępu do nowych danych. Jako, że niniejszy dokument jest materiałem do konsultacji z interesariuszami rewitalizacji, należy zakładać, że diagnoza będzie uzupełniana także w wyniku propozycji i poprawek zgłaszanych podczas konsultacji.

Diagnoza obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji została opracowana w oparciu o analizę następujących obszarów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, funkcjonalno-przestrzennego oraz technicznego. Analizie poddane zostały wskaźniki opracowane dla każdego z wymienionych obszarów. Dzięki szeroko zakrojonym badaniom na różnych płaszczyznach możliwe było wskazanie obszarów zdegradowanych, które znajdują się na terenie gminy. Dokonano precyzyjnego wyznaczenia wymienionych obszarów przy wykorzystaniu metody kartograficznej. Zamieszczone mapy obszarów zdegradowanych szczegółowo przedstawiają wyznaczone obszary, które mają zostać objęte procesem rewitalizacji.

Sporządzona Diagnoza społeczno – gospodarcza dla Gminy Kąkolewnica spełnia wszystkie zapisy i wskazania wynikające z *ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485)*.

Definicje kluczowych pojęć

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. **Rewitalizacja** zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez **interesariuszy** (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Obszar może zostać wskazany jako **obszar zdegradowany**, jeśli znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- ✓ **gospodarczych** (w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba

- kondycja lokalnych przedsiębiorstw),
- ✓ **środowiskowych** (w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
 - ✓ **przestrzenno-funkcjonalnych** (w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych),
 - ✓ **technicznych** (w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów),
 - ✓ **budowlanych**, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Natomiast **interesariuszami rewitalizacji** są w szczególności:

- ✓ mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- ✓ mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej;
- ✓ podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- ✓ podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- ✓ jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- ✓ organy władzy publicznej;
- ✓ podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Definicja rewitalizacji podkreśla kilka istotnych zagadnień i wyzwań związanych z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego. Po pierwsze proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą. Po drugie, proces rewitalizacji powinien być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze gminy, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów. Ostateczny wybór obszarów do rewitalizacji powinien być wyborem najefektywniejszej ścieżki działań, w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy.

Po trzecie, istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy.

Prace diagnostyczne i projektowe obejmowały analizy dokumentów dostarczonych przez zamawiającego. Wykorzystano również dane dostarczone z GUS oraz innych opracowań i dokumentów planistycznych.

1. Ogólna charakterystyka Gminy Kąkolewnica

1.1. Położenie Gminy Kąkolewnica

Od 1 stycznia 2011 r. Gmina Kąkolewnica Wschodnia nosi nazwę "Kąkolewnica".

W związku z tą zmianą, z mapy gminy zniknęły też nazwy miejscowości: Kąkolewnica Wschodnia, Kąkolewnica Południowa, Kąkolewnica Północna oraz Rudnik. Obecną Kąkolewnicę utworzyły 4 dotychczasowe sołectwa: Rudnik, Kąkolewnica Wschodnia, Kąkolewnica Południowa i Kąkolewnica Północna.

Gmina Kąkolewnica zajmuje obszar 14.771 ha, w tym użytki rolne 10.340 ha, stanowiące 70 % powierzchni ogólnej gminy.

Lasy zajmują powierzchnię 3.650 ha, co stanowi 24,7 % powierzchni ogólnej.

Na terenie gminy znajduje się 20 sołectw: Brzozowica Duża, Brzozowica Mała, Grabowiec, Jurki, Kąkolewnica Południowa, Kąkolewnica Północna, Kąkolewnica Wschodnia, Lipniaki, Miłolas, Mościska, Olszewnica, Polskowola, Rudnik, Sokule, Turów, Wygnanka, Zosinowo, Żakowola Poprzeczna, Żakowola Radzyńska i Żakowola Stara.

Od 1 stycznia 1999 r. administracyjnie leży w województwie lubelskim i wchodzi w skład powiatu radzyńskiego.

Sąsiaduje od południa z gminą Radzyń Podlaski, od wschodu z gminą Drelów, od północy z gminą Międzyrzec Podlaski, od północnego zachodu z gminą Trzebieszów, od zachodu z gminą Łuków oraz od południowego zachodu z gminą Ulan Majorat.

Gmina Kąkolewnica leży w północnej części powiatu radzyńskiego, 90 km od Lublina, przy drodze krajowej Białystok - Lublin i magistrali krajowej Berlin - Moskwa.

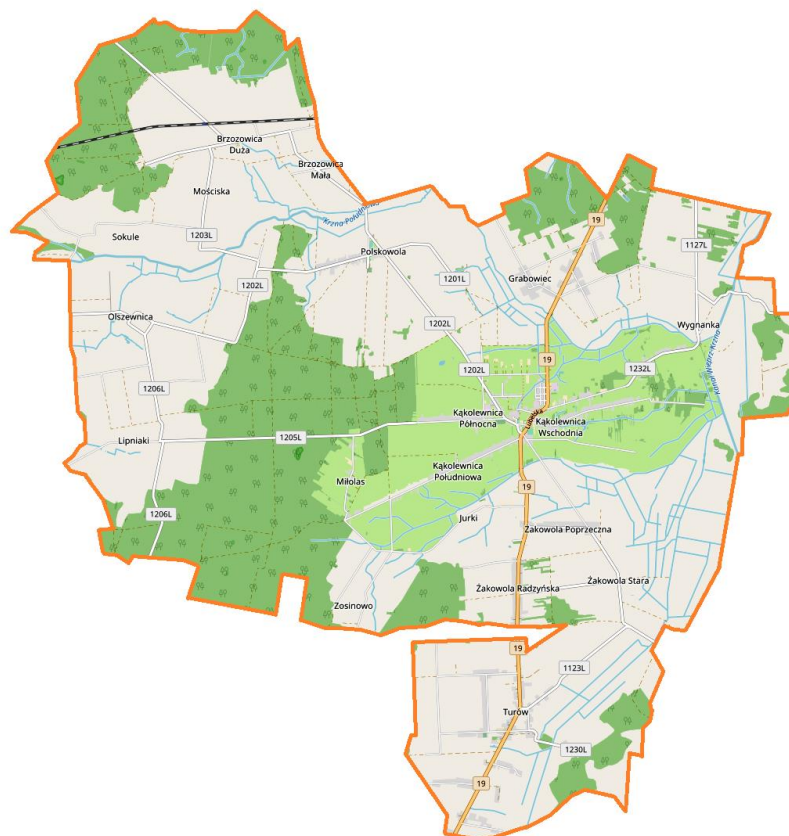
Przez teren gminy przepływa rzeka Krzna i kanał Wieprz - Krzna.

Mapa 1 Położenie Gminy Kąkolewnica na tle na tle kraju, województwa lubelskiego i powiatu radzyńskiego



Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kąkolewnica

Mapa 2 Położenie poszczególnych miejscowości na terenie Gminy Kąkolewnica



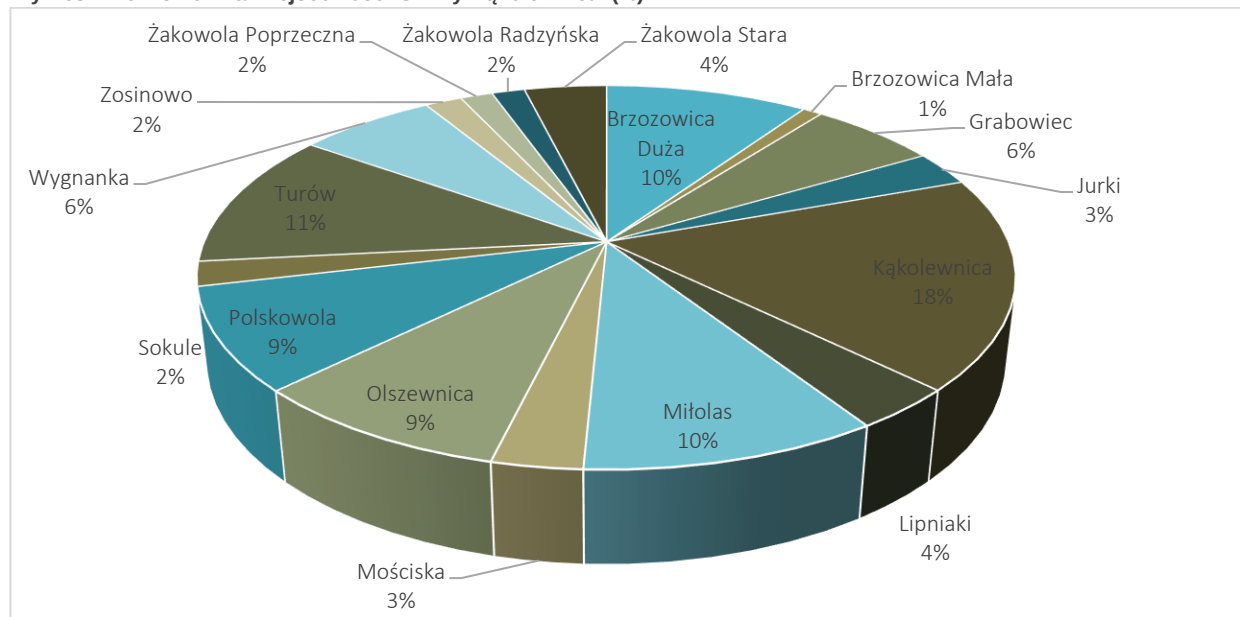
Źródło: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/52/K%C4%85kolewnica_%28gmina%29_location_map.png

Tabela 1 Powierzchnia poszczególnych miejscowości Gminy Kąkolewnica

Lp.	Miejscowość	Obszar ha
1	Brzozowica Duża	1407,48
2	Brzozowica Mała	135,81
3	Grabowiec	892,01
4	Jurki	431,54
5	Kąkolewnica	2632,93
6	Lipniaki	517,9
7	Miłolas	1467,5
8	Mościska	447,71
9	Olszewnica	1307,35
10	Polskowola	1273,79
11	Sokule	305,44
12	Turów	1693,43
13	Wygnanka	954,23
14	Zosinowo	256,63
15	Żakowola Poprzeczna	224,11
16	Żakowola Radzyńska	228,84
17	Żakowola Stara	571,65
	RAZEM	14748,35

Źródło: UG Kąkolewnica

Wykres 1 Powierzchnia miejscowości Gminy Kąkolewnica (%)



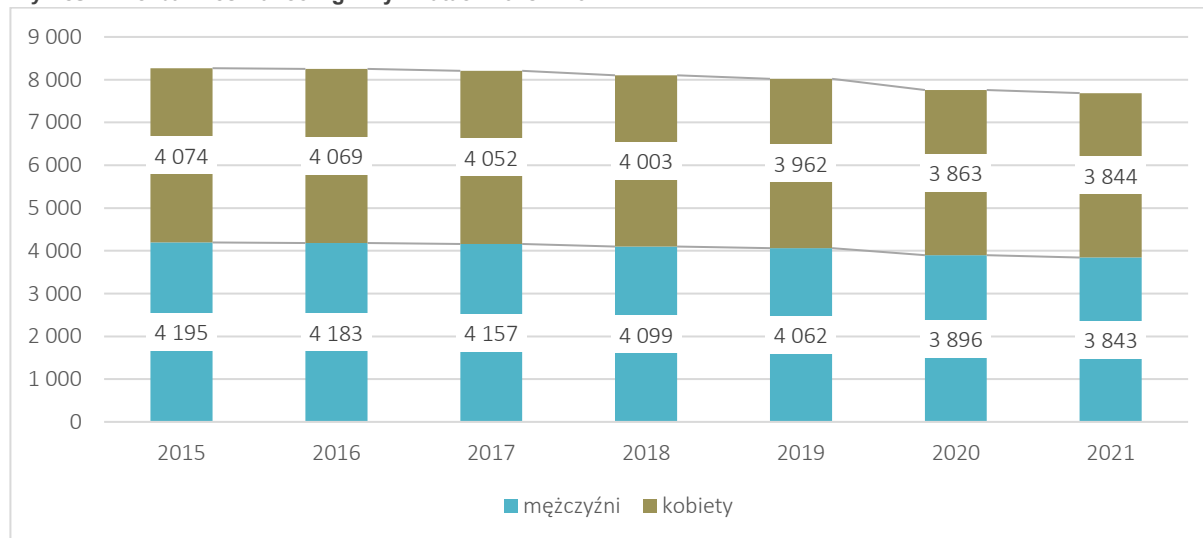
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Kąkolewnica

1.2. Demografia

Do podstawowych charakterystyk zbiorowości ludzkiej należą jej liczebność i rozmieszczenie. Liczba mieszkańców gminy systematycznie maleje z niewielkimi wahaniami.

Ogólnie w latach 2015 - 2021 liczba osób zamieszkujących gminę zmniejszyła się o 582 osoby.

Wykres 2 Liczba mieszkańców gminy w latach 2015 - 2021



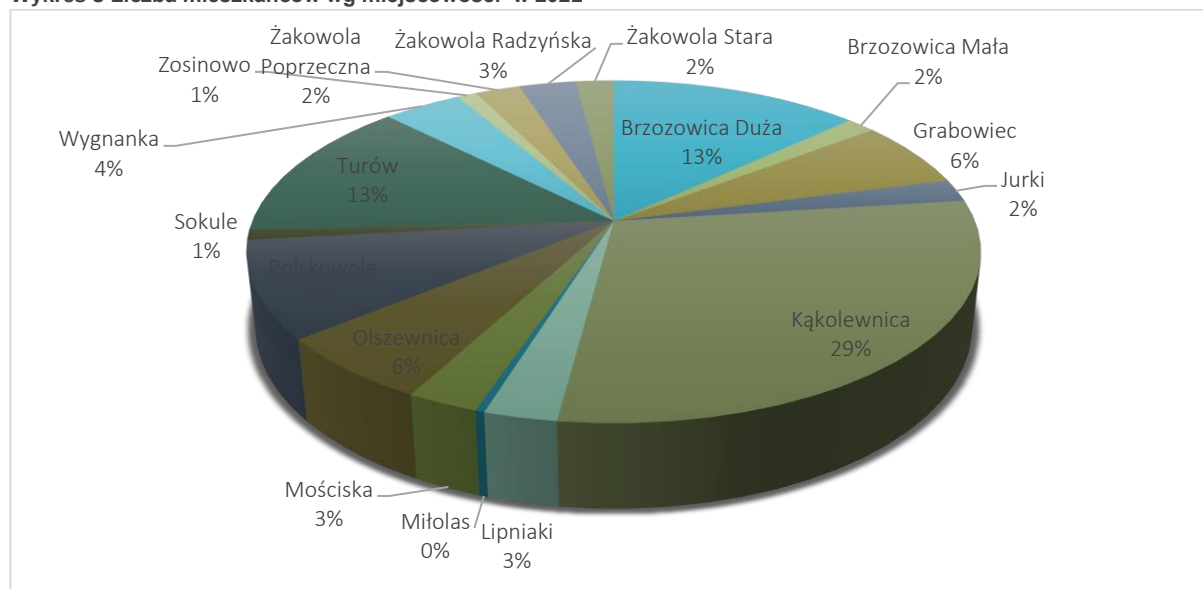
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG Kąkolewnica

Tabela 2 Liczba mieszkańców wg miejscowości zameldowanych na pobyt stały – stan na 31.12.2021 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały
1	Brzozowica Duża	1061
2	Brzozowica Mała	123
3	Grabowiec	510
4	Jurki	172
5	Kąkolewnica	2357
6	Lipniaki	222
7	Miłolas	28
8	Mościska	218
9	Olszewnica	505
10	Polskowola	742
11	Sokule	76
12	Turów	1087
13	Wygnanek	334
14	Zosinowo	82
15	Żakowola Poprzeczna	191
16	Żakowola Radzyńska	241
17	Żakowola Stara	162
	RAZEM	8111

Źródło: UG Kąkolewnica

Wykres 3 Liczba mieszkańców wg miejscowości w 2021



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Kąkolewnica

Struktura wieku mieszkańców i przyrost naturalny

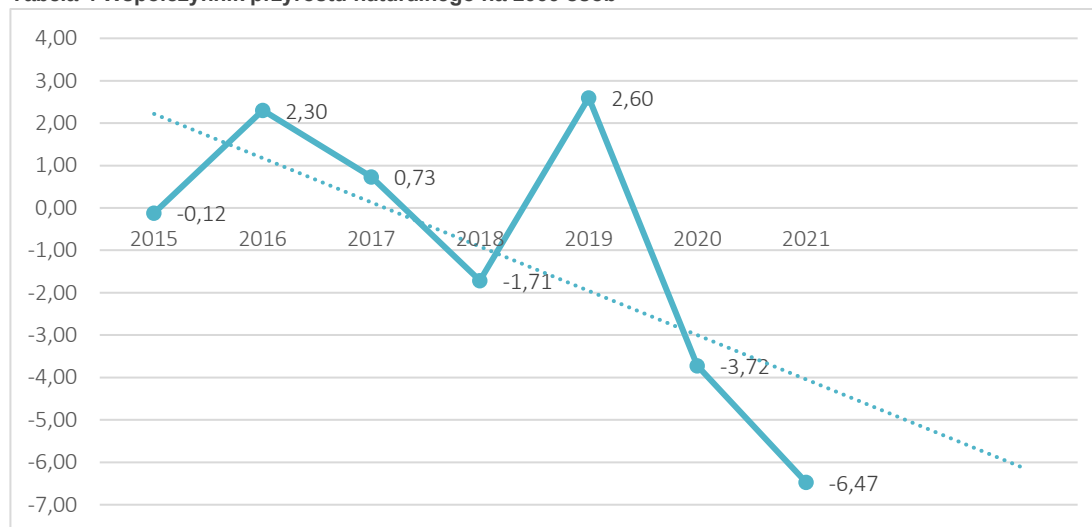
Szczegółowa analiza dotycząca struktury wieku mieszkańców pozwala na stwierdzenie, że sytuacja demograficzna w większości sołectw gminy stale pogarsza się. Dane dostarczone przez Urząd Gminy wskazują, na **ujemny przyrost naturalny. Bezpośrednią przyczyną jest malejąca liczba urodzeń.**

Tabela 3 Przyrost naturalny [‰] w Gminie Kąkolewnica w roku 2021

Lp.	Miejscowość	urodzenia	zgony
1	Brzozowica Duża	15	15
2	Brzozowica Mała	5	2
3	Grabowiec	4	7
4	Jurki	0	1
5	Kąkolewnica	25	34
6	Lipniaki	4	6
7	Miłolas	0	0
8	Mościska	0	3
9	Olszewnica	5	11
10	Polskowola	9	16
11	Sokule	1	1
12	Turów	8	20
13	Wygnanka	5	4
14	Zosinowo	1	2
15	Żakowola Poprzeczna	2	2
16	Żakowola Radzyńska	3	5
17	Żakowola Stara	1	5
	RAZEM	88	134

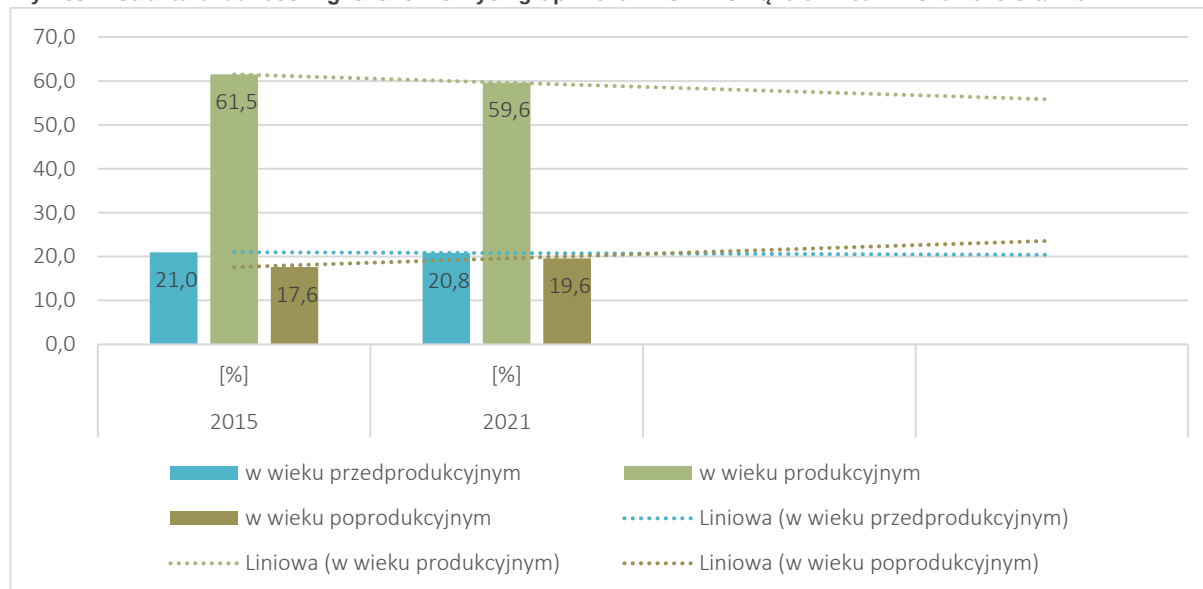
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Kąkolewnica

Tabela 4 Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 osób



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Wykres 4 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Kąkolewnica w roku 2015 oraz 2021



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

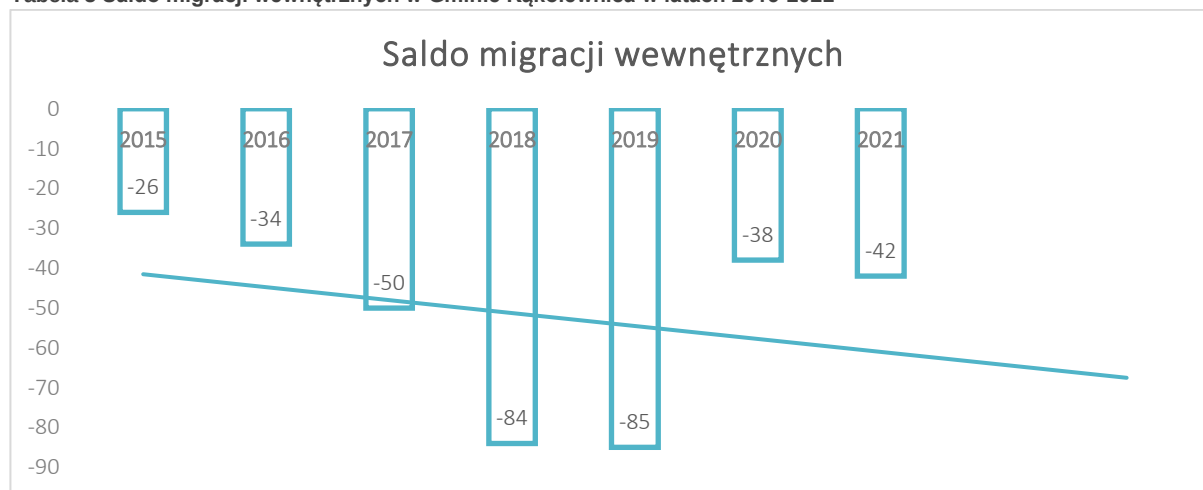
Migracje ludności

Sytuacja demograficzna w gminie kształtowana jest również przez migracje. Saldo migracji jako różnica między liczbą zameldowań a wymeldowań pokazuje ruch mieszkańców zarówno w kraju jak i za granicę.

Migracje ludności są podstawowym elementem i formą mobilności przestrzennej. Oznaczają one przemieszczenia terytorialne związane ze względnie trwałą zmianą miejsca zamieszkania i są postrzegane jako komponent, obok rozrodczości i umieralności, zmian demograficznych.

W omawianym okresie (2015-2021) Gmina Kąkolewnica notuje stałe ujemne saldo migracji wewnętrznej. Saldo migracji w naszej gminie na koniec 2021 r. wynosiło minus 42 tj. (liczba osób zameldowanych w stosunku do wymeldowanych).

Tabela 5 Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Kąkolewnica w latach 2015-2021



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

1.3. Edukacja

W gminie funkcjonuje 5 szkół podstawowych:

- ✓ Zespół Oświatowy w Kąkolewnicy: Szkoła Podstawowa
- ✓ Zespół Oświatowy im. Jana Pawła II w Brzozowicy Dużej: Szkoła Podstawowa
- ✓ Zespół Oświatowy w Polskowi: Szkoła Podstawowa im. ks. Lucjana Niedzielaka, Filia
- ✓ Szkoły Podstawowej im. ks. Lucjana Niedzielaka w Olszewnicy

- ✓ Szkoła Podstawowa w Turowie
- ✓ Szkołą Podstawowa w Żakowoli Poprzecznej

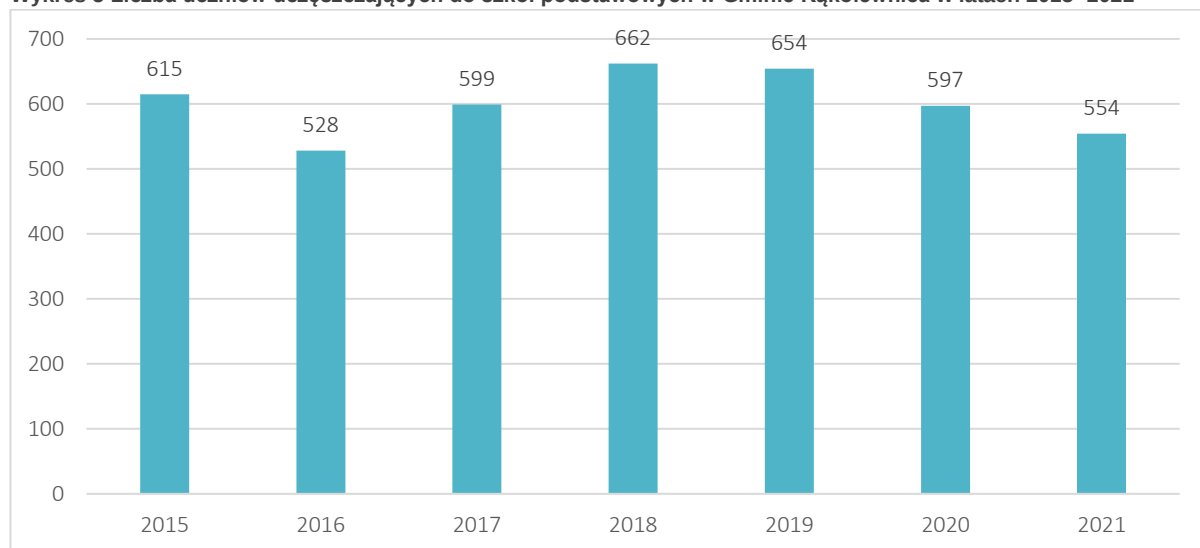
Tabela 6 Zestawienie liczby uczniów z podziałem na palcówki oświatowe w Gminie Kąkolewnica w roku szkolnym 2022/2023

Lp.	Szkoła /klasa	Kl. I	Kl. II	Kl. III	Kl. IV	Kl. V	Kl. VI	Kl. VII	Kl. VIII	Razem:
1	Żakowola Poprzeczna	7	5	8	8	3	2	5	9	47
2	Polskowola	6	12	14	13	5	10	14	7	81
3	filia Olszewnica	2	3	0	0	0	0	0	0	5
4	Turów	11	4	3	14	6	7	4	13	62
5	Brzozowica Duża	13	9	10	16	12	14	10	12	96
6	Kąkolewnica	24	37	37	37	37	40	24	27	263
	Razem:	63	70	72	88	63	73	57	68	554

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Kąkolewnica

Liczba uczniów szkół podstawowych w Gminie Kąkolewnica waha się od 2015 roku z narastającą tendencją spadkową. W porównaniu z rokiem 2015, w 2021 liczba ta spadła o 61 uczniów.

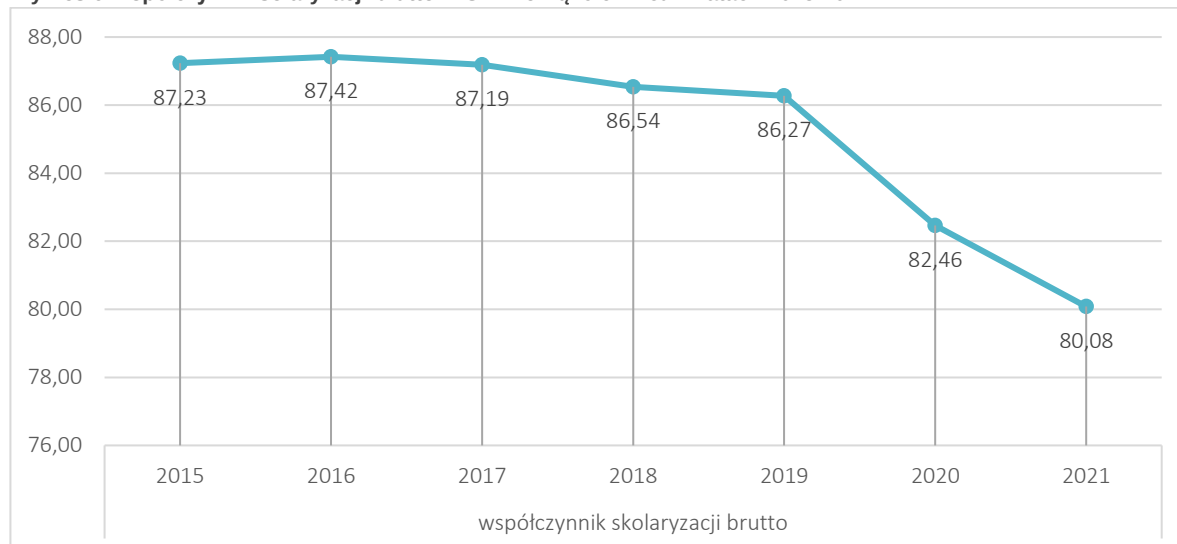
Wykres 5 Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Kąkolewnica w latach 2015 -2021



Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS

Współczynnik skolaryzacji brutto w gminie wynosił w roku 2021 80,08%. Od roku 2017 odnotowuje się jego systematyczny spadek.

Wykres 6 Współczynnik solaryzacji brutto w Gminie Kąkolewnica w latach 2015-2021



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

1.3.1. Wychowanie przedszkolne

- ✓ Zespół Oświatowy w Kąkolewnicy: Przedszkole Samorządowe (oddziały przedszkolne dla dzieci trzy – sześciolletnich)
- ✓ Zespół Oświatowy im. Jana Pawła II w Brzozowicy Dużej: Przedszkole Samorządowe (oddziały przedszkolne dla dzieci trzy – sześciolletnich)
- ✓ Zespół Oświatowy w Polskowoli: Przedszkole Samorządowe (oddziały przedszkolne dla dzieci trzy – sześciolletnich), oddział przedszkolny dla dzieci trzy - sześciolletnich przy Filii Szkoły Podstawowej w Olszewnicy
- ✓ Oddział przedszkolny dla dzieci trzy – sześciolletnich przy Szkole Podstawowej w Turowie,
- ✓ Oddział przedszkolny dla dzieci trzy – sześciolletnich przy Szkole Podstawowej w Żakowoli Poprzecznej

Tabela 7 Zestawienie liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli z podziałem na palcówki oświatowe w Gminie Kąkolewnica

Oddziały Przedszkolne							
Lp.	Szkoła /klasa	2,5 latki	3 latki	4 latki	5 latki	Kl. 0	Razem:
1	Żakowola Poprzeczna	4	4	4	3	5	20
2	Polskowola/ filia Olszewnica	0	13	16	18	14	61
3	Turów	0	8	5	4	7	24
4	Brzozowica Duża	0	15	10	17	11	53
5	Kąkolewnica	0	36	30	21	33	120
	Razem:	4	76	65	63	70	278

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Kąkolewnica

1.3.2. Poziom nauczania w szkołach podstawowych

Tabela 8 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty 2022 dla poszczególnych szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Kąkolewnica

Średni % uzyskanych punktów							
	Szkoła / liczba uczniów	język polski	stani n	matematyk a	stani n	język angielsk i	stani n
1	Kąkolewnica/ 41	60	5	52	4	52	3
2	Brzozowica Duża/ 17	62	6	57	5	55	4
3	Polskowola/ 16	61	6	44	3	51	3
4	Turów/ 14	67	6	61	6	52	5
5	Żakowola Poprzeczna/9	57	5	30	4	49	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Kąkolewnica

1.4. Zabytki i kultura

1.4.1. Zabytki kultury

Główne atrakcje turystyczne gminy to: piękne lasy, zabytki sakralne, miejsca walki i męczeństwa oraz okolica kanału Wieprz-Krzna.

Najważniejsze zabytki, to:

- ✓ Zespół kościoła parafialnego pw. Św. Filipa Nerii w Kąkolewnicy, ze świątynią zbudowaną w 1870 roku, kaplica z 1906 roku, bramą- dzwonnica z II poł. XIX w. I plebanią z tegoż okresu,



- ✓ Drewniany kościół pw. Św. Apostoła w Polskowoli z 1921 roku,
- ✓ Sanktuarium leśne pw. Św. Antoniego w Turowie, składające się z drewnianej kaplicy z 1830 roku, kaplicy murowanej z 1908 roku oraz dwóch kapliczek z 1908 roku.
- ✓ Kościół pw. Św. Antoniego w Turowie z 1937 roku.

1.4.2. Działalność kulturalna

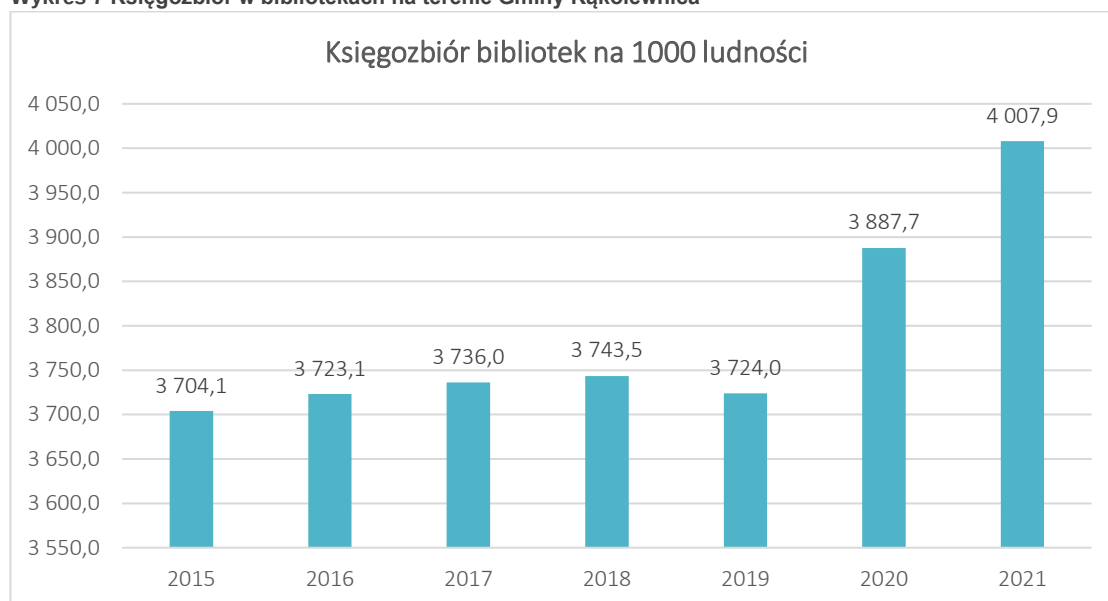
Na terenie Gminy Kąkolewnica funkcjonuje **Gminny Ośrodek Kultury w Kąkolewnicy**. Zadania własne gminy z zakresu popularyzacji czytelnictwa **Gminna Biblioteka Publiczna w Kąkolewnicy oraz jej filie w Polskowoli, Turowie, Olszewnicy i Brzozowicy Dużej**.

Zasięg działania tych placówek obejmuje całą gminę.

Gminny Ośrodek Kultury corocznie organizuje Spotkanie Karnawałowe „PIEROGI”, a także szereg innych imprez kulturalnych obejmujących swym zasięgiem powiat i województwo m.in. Wojewódzkie Spotkania Kabaretowe „Kąkolewisko”, Powiatowe Spotkania Twórców Wsi. W bibliotece funkcjonuje kawiarenka internetowa, ciesząca się dużym zainteresowaniem mieszkańców.

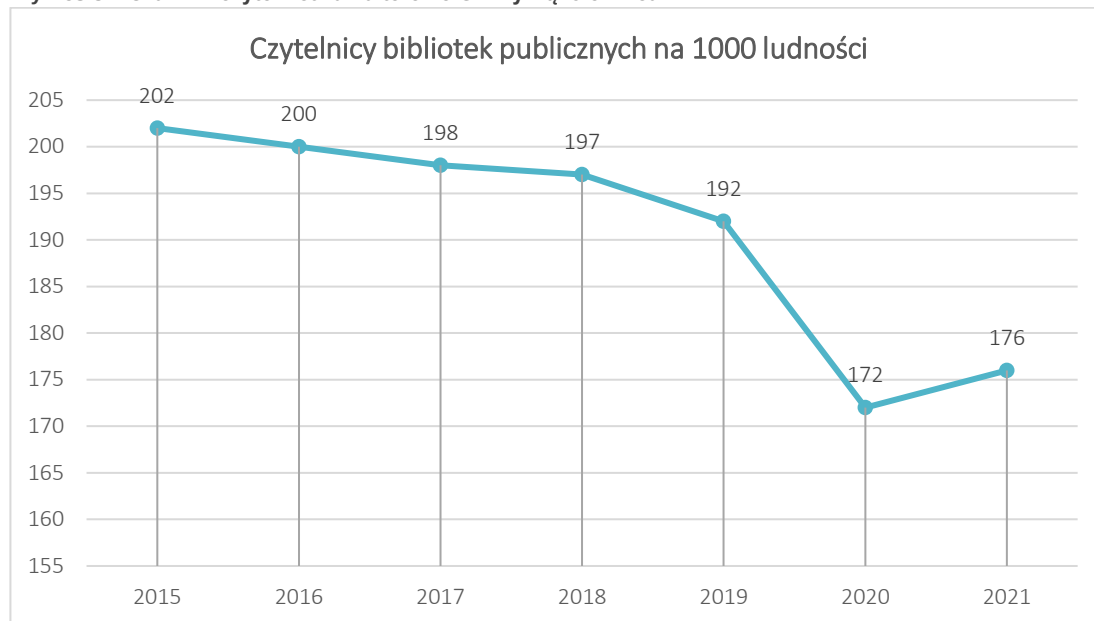
Działalność biblioteczna:

Wykres 7 Księgozbiór w bibliotekach na terenie Gminy Kąkolewnica



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Wykres 8 Wskaźniki czytelnictwa na terenie Gminy Kąkolewnica



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

1.5 Sport i rekreacja

W centrum Gminy Kąkolewnica obok Gminnego Ośrodka Kultury znajduje się stadion sportowy z 500 miejscami siedzącymi.

Sport rozwija się na bazie szkół, a w środowisku piłka nożna w Klubie „GROM” i strzelectwo sportowe w ramach Klubu Strzeleckiego Ligii Obrony Kraju.

Bazę sportową gminy tworzą n.w. obiekty.

Tabela 9 Stopień wyposażenia w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną

Lp.	Miejscowość	Boisko	Plac zabaw	Hala/Sala sportowa
1	Kąkolewnica	1 boisko wielofunkcyjne	2 place zabaw	Hala sportowa
2	Polskowola	1 boisko wielofunkcyjne	1	Zastępcza sala sportowa
3	(Filia) Olszewnica	1 boisko trawiaste niewymiarowe	0	Zastępcza sala sportowa
4	Brzozowica	1 boisko trawiaste niewymiarowe	2	Hala sportowa
5	Turów	1 boisko wielofunkcyjne	2	Zastępcza sala sportowa
6	Żakowola Poprzeczna	1 boisko wielofunkcyjne	1	Zastępcza sala sportowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Kąkolewnica

Z obiektów przyszkolnych korzystają przede wszystkim uczniowie szkół w ramach lekcji wychowania fizycznego.

1.6. Turystyka

Walory krajobrazowe gminy to m.in. czyste środowisko (nieskażone gleby, powietrze ze względu na brak uciążliwego przemysłu na terenieminy); zachodnia i północna część Gminy leżąca w dorzeczu rzeki Krzny, obejmująca również kompleks leśny, jest miejscem planowanego Radzyńskiego Obszaru Krajobrazu Chronionego.

Na przyrodniczy system Gminy składa się: kompleks leśny położony w południowo-wschodniej części gminy, kompleks leśny położony na północ i zachód od wsi Brzozowica Duża, kompleks leśny położony na północ od wsi Grabowiec, korytarz ekologiczny w dolinie rzeki Krzny Południowej.

Gmina Kąkolewnica należy do zasobnych w wartości zabytkowe, do najcenniejszych zabytków kultury znajdujących się na jej obszarze należą: las „Baran” – miejsce tortur i mordów żołnierzy i partyzantów w 1944 roku; dawne założenia zespołu dworsko-ogrodowego w miejscowości Kąkolewnica; zespół kościoła parafialnego pw. św. Filipa Nerii w Kąkolewnicy; „Sanktuarium Leśne” pw. św. Antoniego w Turowie; kościół pw. św. Antoniego w Turowie z 1937 roku; drewniany kościół pw. św. Jana Apostoła w Polskowoli z 1921 roku.

Walory kulturowe pozwalają na wykorzystanie obiektów zarówno w celach kulturalnych, społecznych (budowa tożsamości, miejsca spotkań), jak wykorzystanie tych walorów do budowy lokalnej turystyki.

Przez teren gminy przebiega ścieżka rowerowa Greenways przez miejscowości: Lipniaki, Olszewnica, Sokule, Brzozowica Duża, Mościska, Polskowola, Kąkolewnica, Żakowola Poprzeczna, Żakowola Stara.

1.7. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Ochrona zdrowia

Ochroną zdrowia w gminie zajmują się 3 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej: 2 w Kąkolewnicy i 1 w Polskowoli oraz 2 apteki w Kąkolewnicy i Polskowoli.

1.8. Wykluczenie społeczne

Pomoc społeczna

Pomocą społeczną administruje **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** z siedzibą w budynku Urzędu Gminy Kąkolewnica. Podstawowym zadaniem ośrodka jest pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie.

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej przyznawanymi przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie lubelskim są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie, długotrwala lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zmniejsza się ranga i znaczenia niemal każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy z OPS. Konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów. Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc.

Tabela 10 Liczba ludności korzystająca z OPS w poszczególnych miejscowościach Gminy Kąkolewnica

Lp.	Miejscowość	Liczba osób korzystających z OPS ze względu na ubóstwo
1	Brzozowica Duża	24
2	Brzozowica Mała	0
3	Grabowiec	8
4	Jurki	5
5	Kąkolewnica	34
6	Lipniaki	10
7	Miłolas	0
8	Mościska	6
9	Olszewnica	11
10	Polskowola	13
11	Sokule	1
12	Turów	8
13	Wynanka	13
14	Zosinowo	7
15	Żakowola Poprzeczna	5
16	Żakowola Radzyńska	3
17	Żakowola Stara	0
	RAZEM	148

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Kąkolewnica

Na terenie Gminy Kąkolewnica nie ma infrastruktury społecznej tj. chociażby mieszkań komunalnych, dziennych domów pomocy czy placówek opiekuńczo-wychowawczych. Mieszkańcy wymagający takiego wsparcia kierowani są i umieszczani w instytucjach na terenie powiatu bądź województwa. W gminie zauważalna jest potrzeba objęcia wsparciem osób starszych, schorowanych i wymagających pomocy w zaspokajaniu podstawowych codziennych potrzeb życiowych.

1.9. Kapitał społeczny, działalność organizacji pozarządowych

1.9.1. Fundusz sołecki

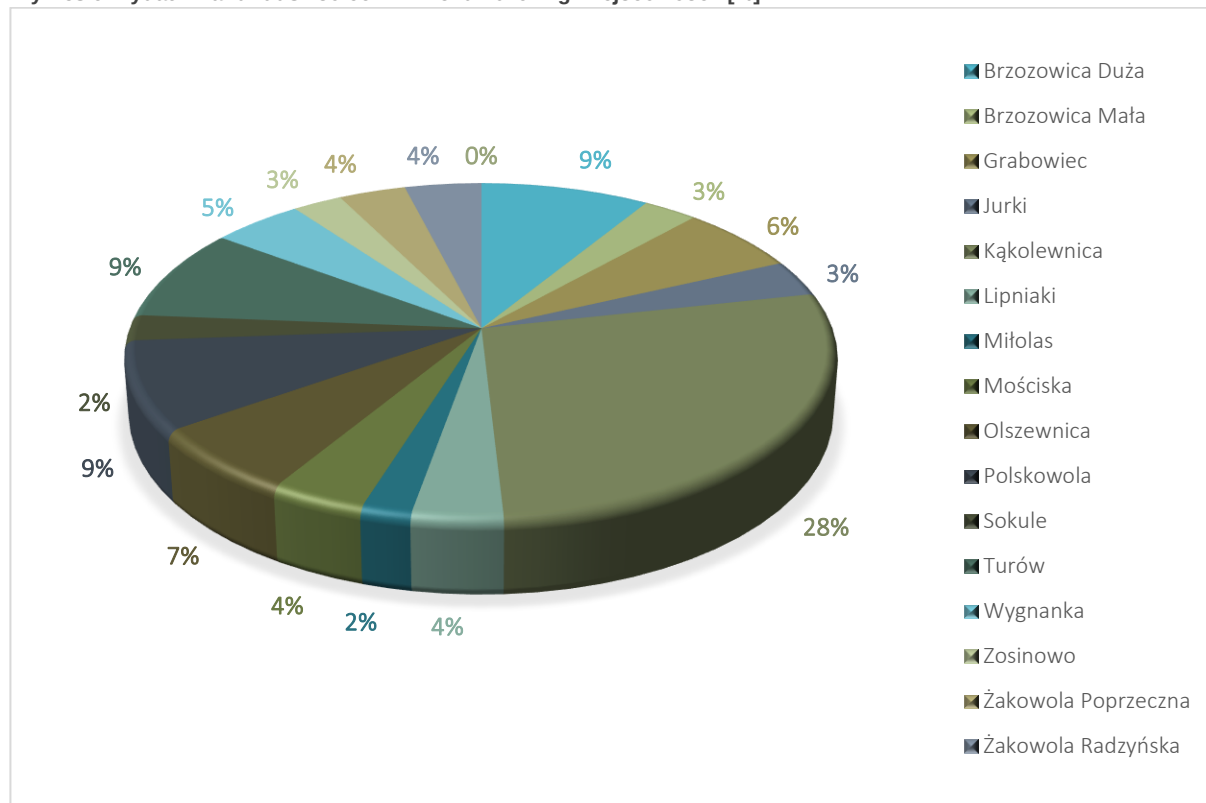
Tabela 11 Wydatki na fundusz sołecki w roku 2019 r.

Sołectwo	Rodzaj wydatków	Kwota [zł]
Brzozowica Duża	✓ ogrodzenie placu za Domem Kultury, ✓ malowanie ścian na sali tanecznej i szatni DK, zakup wyposażenia do DK, ✓ zagospodarowanie terenu wokół Domu Kultury (zakup kostki brukowej, zakup drzewek i krzewów ozdobnych itp.), ✓ ogrodzenie placu po byłej SKR	40 938,29
Brzozowica Mała	✓ zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej	13 263,14
Grabowiec	✓ zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej, ✓ budowa altany i utwardzenie placu kostką	29 720,05
Jurki	✓ utworzenie placu zabaw	15 951,63

Kąkolewnica Południowa	✓ zakup wyposażenia kuchni, nagłośnienia sali w świetlicy wiejskiej, zakup namiotu i ławek do świetlicy wiejskiej, ✓ zakup i montaż altany przy świetlicy wiejskiej, ✓ zakup urządzeń rekreacyjnych dla dzieci	36 393,86
Kąkolewnica Północna	✓ zakup sprzętu do pracowni komputerowej przy ZO w Kąkolewnicy, ✓ zakup kompostowników dla mieszkańców sołectwa, ✓ zakup namiotu bankietowego, stołów oraz akcesoriów kuchennych (toboret gazowy, regały kuchenne itp.)	18 418,03
Kąkolewnica Wschodnia	✓ remont dróg dojazdowych do łąk i pól	31 800,00
Lipniaki	✓ zakup wyposażenia do kuchni w świetlicy wiejskiej	17 153,27
Miłolas	✓ utwardzenie kruszywem poboczy drogi	9 500,00
Mościska	✓ zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej	17 972,04
Olszewnica	✓ zakup wyposażenia i wykonanie nagłośnienia sali w świetlicy wiejskiej	30 202,64
Polskowola	✓ zakup wyposażenia do Domu Ludowego, ✓ zakup mundurów strażackich dla OSP, ✓ utworzenie siłowni	39 657,40
Rudnik	✓ utwardzenie drogi bocznej od ulicy Długiej	40 900,00
Sokule	✓ zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej	11 379,33
Turów	✓ zakup i montaż szafy chłodniczej w Domu Kultury, ✓ organizacja pikników dla dzieci w okresie wakacji, ✓ zakup kosiarki samojezdnej i wykaszarki, ✓ utworzenie placu zabaw dla dzieci, ✓ zakup ubrania specjalnego dla OSP, ✓ dofinansowanie obchodów 100-lecia SP w Turowie	40 891,42
Wycznanka	✓ zakup wyposażenia na potrzeby OSP, ✓ zakup wyposażenia kuchni do DK, ✓ zakup kosiarki samojezdnej, ✓ zakup wyposażenia altany	22 147,84
Zosinowo	✓ zakup wyposażenia kuchni w świetlicy wiejskiej, ✓ zakup i montaż altany przy świetlicy wiejskiej	12 010,00
Żakowola Poprzeczna	✓ modernizacja świetlicy (wykonanie zadaszenia, schodów, oświetlenia), ✓ zakup wyposażenia (zmywarka, flaczarki itp.), ✓ zakup nagłośnienia	16 207,32
Żakowola Radzyńska	✓ zakup wyposażenia do świetlicy i zakup szafy chłodniczej	18 504,29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raport o stanie Gminy Kąkolewnica 2019

Wykres 9 Wydatki na fundusz sołecki w roku 2019 wg miejscowości [%]



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Kąkolewnica

1.9.2. Organizacje pozarządowe

Tabela 12 Główne organizacje społeczne działające na terenie Gminy Kąkolewnica

Lp.	NAZWA	ADRES
STOWARZYSZENIA ZWYKŁE		
1	Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet "Gościniec"	Brzozowica Duża 115
2	Kompania Braci	Jurki 5A
3	Stowarzyszenie Inicjatyw Brzozowica	Brzozowica Duża 115A
4	Stowarzyszenie Dla Rozwoju Ziemi Kąkolewnickej	Kąkolewnica, ul. Lubelska 16
KLUBY SPORTOWE		
1	Klub Sportowy Grom Kąkolewnica	Kąkolewnica, ul. Lubelska 16
UCZNIOWSKIE KLUBY SPORTOWE		
1	Uczniowski Klub Sportowy "Victoria" W Kąkolewnicy	Kąkolewnica, ul. Szkolna 4
STOWARZYSZENIA REJESTROWANE		
1	Koło w Kąkolewnicy Towarzystwa Pomocy Im. Św. Brata Alberta	Kąkolewnica, ul. Lipowa 25
2	MOVE MI	Wycznanka 45B
3	Ochotnicza Straż Pożarna w Brzozowicy Dużej	Brzozowica Duża 115A
4	Ochotnicza Straż Pożarna w Grabowcu	Grabowiec 24

5	Ochotnicza Straż Pożarna w Kąkolewnicy	Kąkolewnica, ul. Lubelska 16
6	Ochotnicza Straż Pożarna w Lipniakach	Lipniaki 38A
7	Ochotnicza Straż Pożarna w Mościskach	Mościska 37B
8	Ochotnicza Straż Pożarna w Polskowoli	Polskowola
9	Ochotnicza Straż Pożarna w Turowie	Turów 83A
10	Ochotnicza Straż Pożarna w Wygnance	Wygnanka 37
11	Ochotnicza Straż Pożarna w Żakowoli Radzyńskiej	Żakowola Radzyńska 5A
12	Ochotnicza Straż Pożarna w Żakowoli Starej	Żakowola Stara 15A
13	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Turów	Turów 83A
14	Stowarzyszenie Trzeźwościowe "Storczyk" w Kąkolewnicy	Kąkolewnica, ul. Lubelska 5
KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH		
1	Koło Gospodyń Wiejskich w Kąkolewnicy ul. Południowa	Kąkolewnica, ul. Południowa 108
2	Koło Gospodyń Wiejskich w Wygnance	Wygnanka 37
3	Koło Gospodyń Wiejskich w Polskowoli	Polskowola 131d
4	Koło Gospodyń Wiejskich w Lipniakach	Lipniaki 39A
5	Koło Gospodyń Wiejskich Motylki w Sokulu	Sokule 8A
6	Koło Gospodyń Wiejskich Grabianki w Grabowcu	Grabowiec 24
7	Koło Gospodyń Wiejskich w Olszewnicy Olszanki	Olszewnica 171
8	Koło Gospodyń Wiejskich Brzozowica Mała	Brzozowica Mała 25a
9	Koło Gospodyń Wiejskich Kąkolewianki w Miłolesie	Miłolas 8
10	Koło Gospodyń Wiejskich Jarzębina w Brzozowicy Dużej	Brzozowica Duża 115
11	Koło Gospodyń Wiejskich w Mościskach	Mościska 37b
12	Koło Gospodyń Wiejskich w Turowie	Turów 83A
13	Koło Gospodyń Wiejskich w Jurkach Jurkowie	Jurki 20

14	Koło Gospodyń Wiejskich w Zosinowie	Zosinowo 10A
----	--	--------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Kąkolewnica

Tabela 13 Liczba NGO w podziale na miejscowości w 2021 roku

Lp.	Miejscowość	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na terenie miejscowości
1	Brzozowica Duża	4
2	Brzozowica Mała	1
3	Grabowiec	2
4	Jurki	1
5	Kąkolewnica	14
6	Lipniaki	3
7	Miłolas	0
8	Mościska	2
9	Olszewnica	0
10	Polskowola	2
11	Sokule	1
12	Turów	4
13	Wygnanka	3
14	Zosinowo	1
15	Żakowola Poprzeczna	2
16	Żakowola Radzyńska	2
17	Żakowola Stara	2
	RAZEM	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Kąkolewnica

1.10. Przedsiębiorczość

W Gminie Kąkolewnica w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 581 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 490 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W roku 2021 zarejestrowano 48 nowych podmiotów, a 26 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

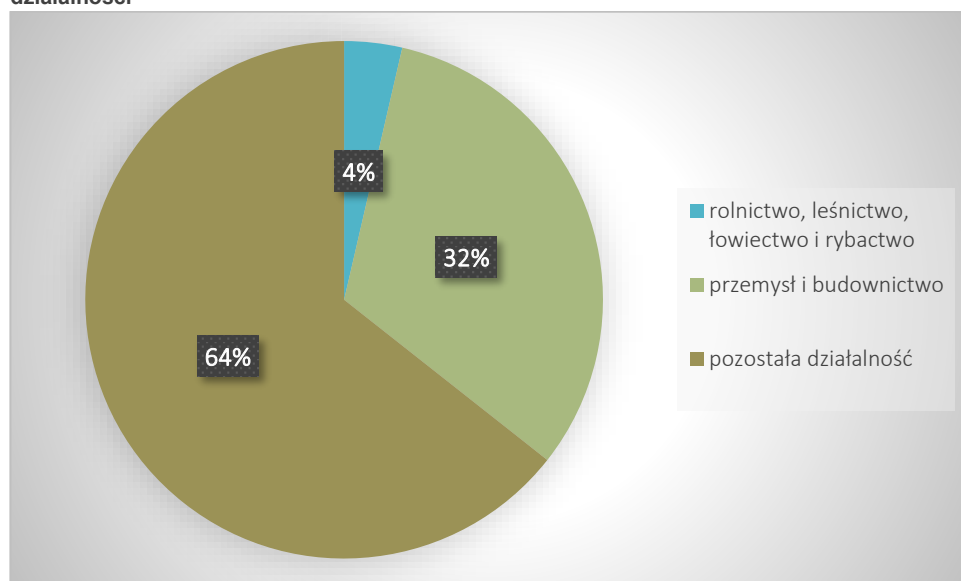
Na przestrzeni lat 2009-2021 najwięcej (63) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej (30) w roku 2009. W tym samym okresie najwięcej (51) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (19) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2014 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Kąkolewnica najwięcej (11) jest stanowiących spółki cywilne.

Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (565) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

Rodzaj działalności: 3,6% (21) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 32,0% (186) podmiotów, a 64,4% (374) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

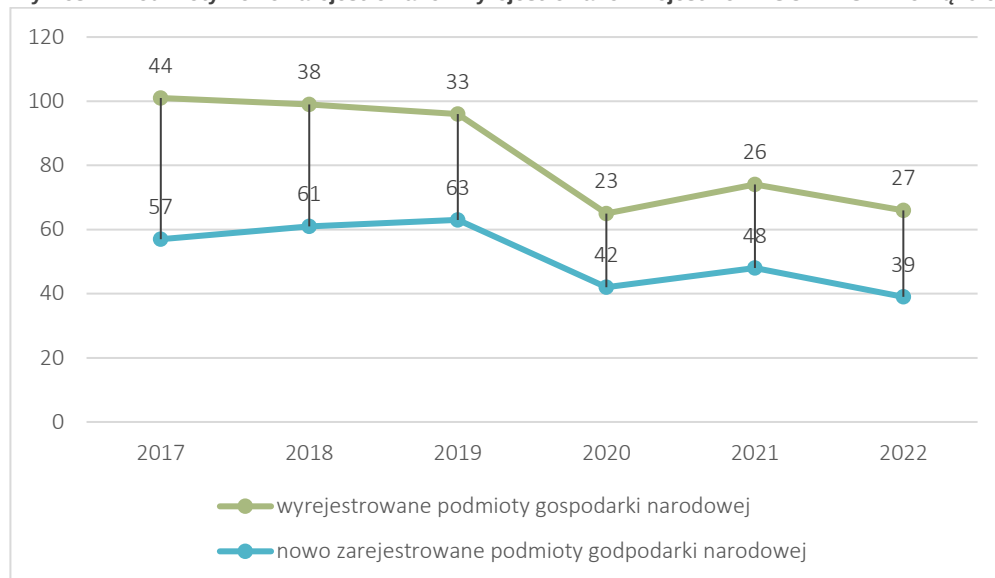
Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie Kąkolewnica najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (29.4%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (19.6%).

Wykres 10 Udział procentowy podmiotów gospodarczych w Gminie Kąkolewnica w roku 2021 wg rodzajów działalności



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

Wykres 11 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w rejestrze REGON w Gminie Kąkolewnica



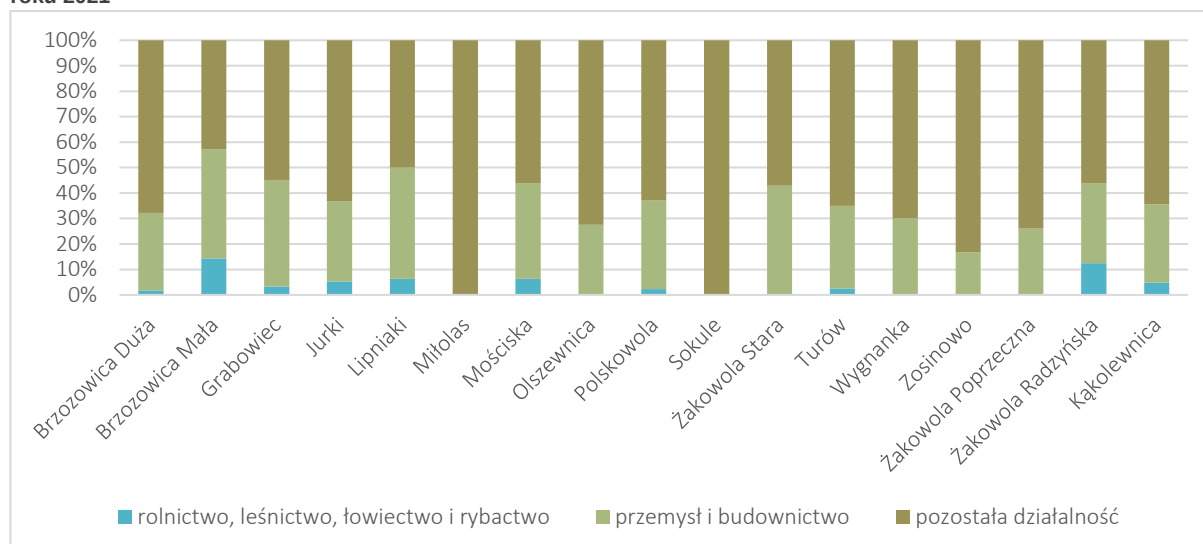
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

Tabela 14 Liczba przedsiębiorstw działających w poszczególnych miejscowościach Gminy Kąkolewnica

Lp.	Miejscowość	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 r.
1	Brzozowica Duża	33
2	Brzozowica Mała	4
3	Grabowiec	24
4	Jurki	10
5	Kąkolewnica	164
6	Lipniaki	7
7	Miłolas	2
8	Mościska	7
9	Olszewnica	23
10	Polskowola	26
11	Sokule	1
12	Turów	51
13	Wycznanka	12
14	Zosinowo	4
15	Żakowola Poprzeczna	12
16	Żakowola Radzyńska	12
17	Żakowola Stara	2
	RAZEM	394

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Kąkolewnica

Wykres 12 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD w poszczególnych miejscowościach Gminy Kąkolewnica w roku 2021



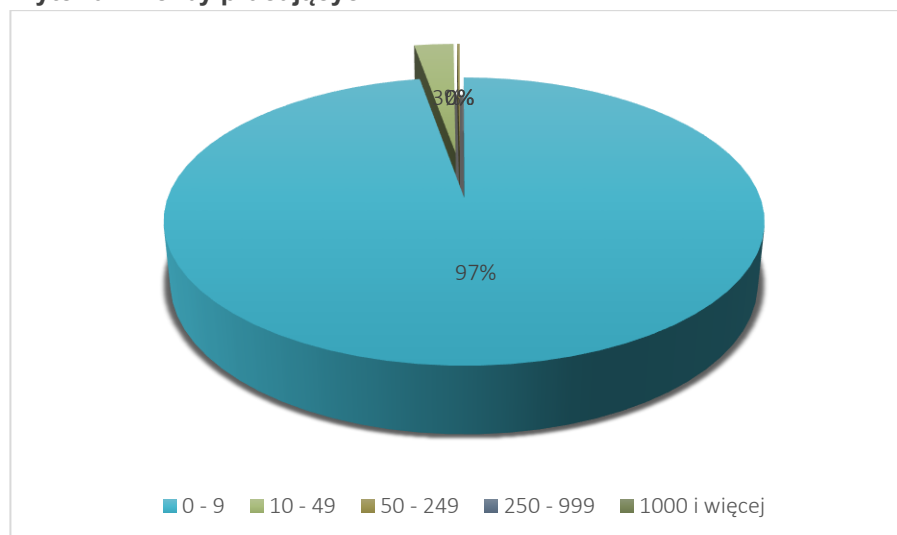
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Struktura podmiotów gospodarczych

W Gminie Kąkolewnica działają w przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób – stanowiły one na koniec 2021 roku 97% wszystkich firm.

Firmy zatrudniające od 10 do 49 osób stanowiły 3%. Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna firma zatrudniająca powyżej 250 pracowników. Struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Kąkolewnica według kryterium liczby pracowników odbiega od uwarunkowań zarówno powiatowych, jak i wojewódzkich oraz ogólnopolskich.

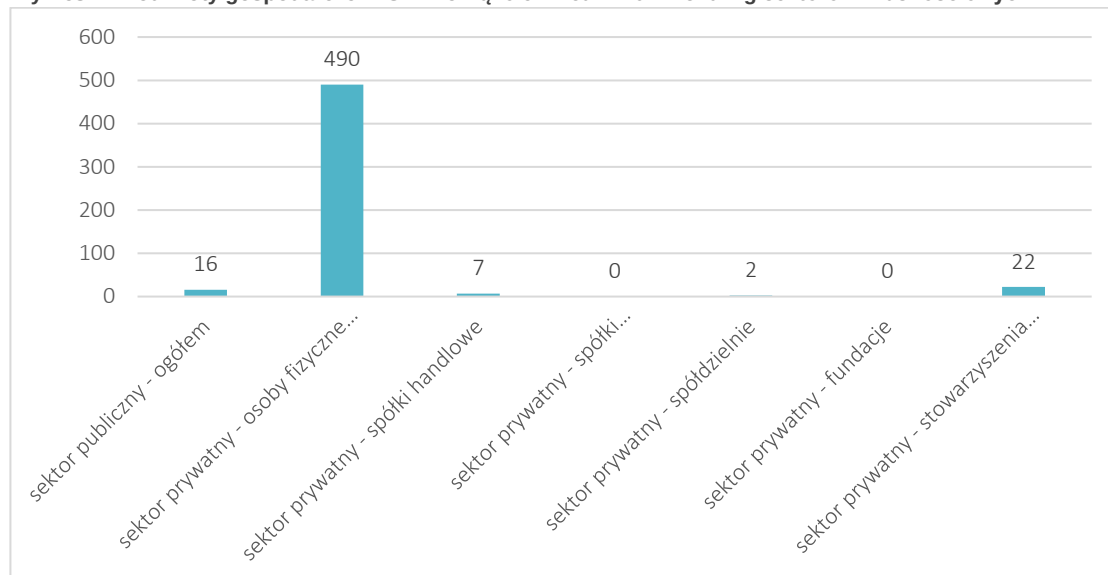
Wykres 13 Podmioty gospodarcze w Gminie Kąkolewnica klasyfikowane w 2021 roku według kryterium liczby pracujących



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Wśród form prawnych firm działających w Gminie Kąkolewnica zdecydowanie dominują podstawowe w postaci jednoosobowych działalności gospodarczych.

Wykres 14 Podmioty gospodarcze w Gminie Kąkolewnica w 2021 roku wg sektorów własnościowych

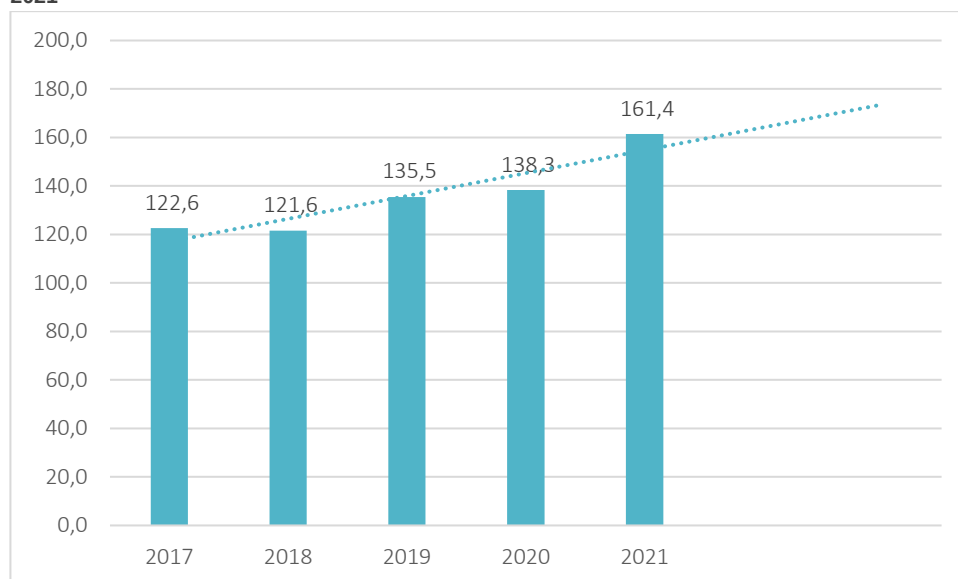


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

1.11. Rynek pracy i bezrobocie

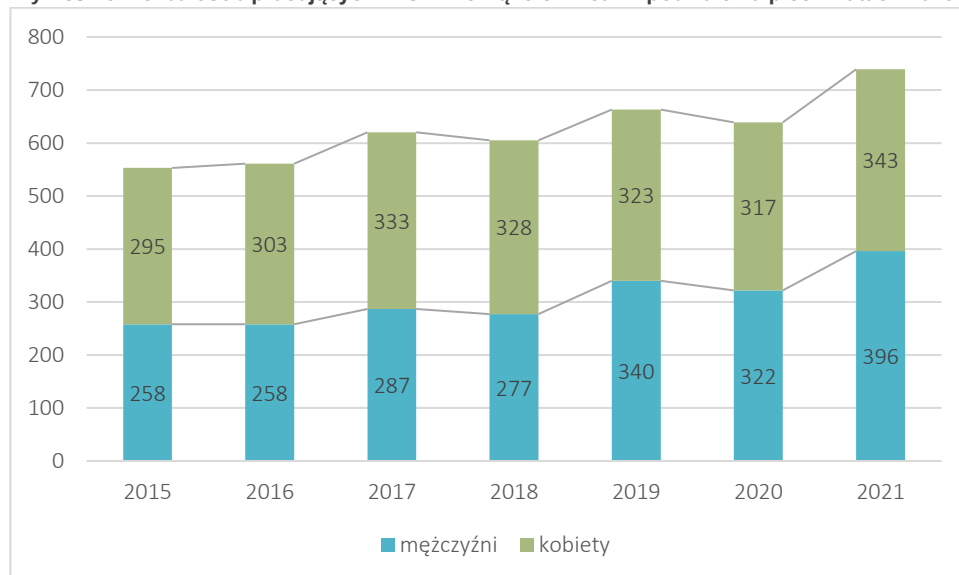
Zatrudnienie:

Wykres 15 Liczba osób pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Kąkolewnica w latach 2016-2021



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

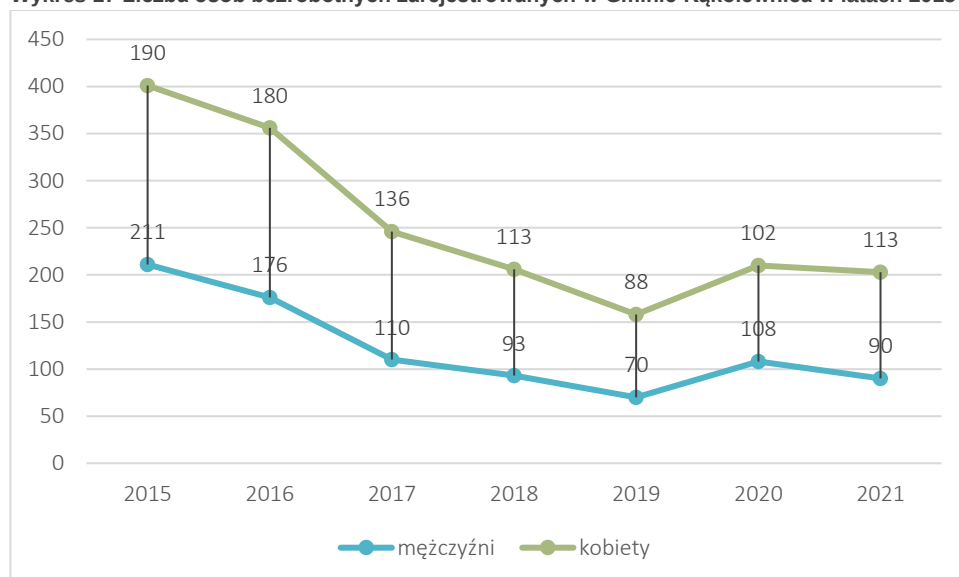
Wykres 16 Liczba osób pracujących w Gminie Kąkolewnica w podziale na płeć w latach 2015-2021



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Bezrobocie:

Wykres 17 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Kąkolewnica w latach 2015-2021



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Tabela 15 Liczba osób w podziale na poszczególne miejscowości w roku 2021

Lp.	Miejscowość	Liczba bezrobotnych	Liczba długotrwale bezrobotnych
1	Brzozowica Duża	38	24
2	Brzozowica Mała	7	4
3	Grabowiec	17	7
4	Jurki	3	2
5	Kąkolewnica	60	32
6	Lipniaki	3	1
7	Miłolas	3	3
8	Mościska	2	1
9	Olszewnica	8	2
10	Polskowola	18	9
11	Sokule	1	1
12	Turów	22	9

13	Wygnanka	6	5
14	Zosinowo	3	0
15	Żakowola Poprzeczna	7	5
16	Żakowola Radzyńska	4	0
17	Żakowola Stara	1	1
	RAZEM	203	106

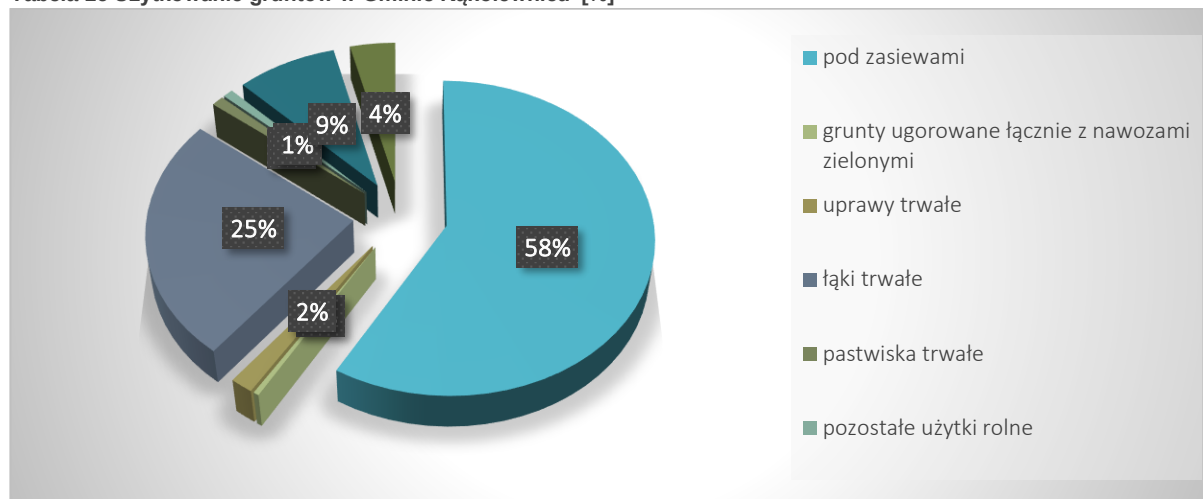
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z PUP w Radzynie Podlaskim

1.12. Sektor rolniczy

Gmina Kąkolewnica jest gminą typowo rolniczą, w której rolnictwo i działalność z nim powiązana posiadają dominujące znaczenie dla funkcjonowania sfery gospodarczej i społecznej oraz dla warunków życia mieszkańców.

Gmina Kąkolewnica zajmuje obszar 14.771 ha, w tym użytki rolne 10.340 ha, stanowiące 70 % powierzchni ogólnej gminy. Lasy zajmują powierzchnię 3.650 ha, co stanowi 24,7 % powierzchni ogólnej.

Tabela 16 Użytkowanie gruntów w Gminie Kąkolewnica [%]



Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechne Spisy Rolne 2020

Tabela 17 Powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem w Gminie Kąkolewnica w roku 2020

Powierzchnia gospodarstw w Gminie Kąkolewnica w ha				
do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
20,93	1 896,25	2 934,04	2 026,04	3 331,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechne Spisy Rolne 2020

Gospodarstwa rolne znajdujące się na terenie Gminy Kąkolewnica cechują się niskim poziomem specjalizacji i towarowości. Miejscowe rolnictwo jest w dużej mierze tradycyjne, ekstensywne, niewyspecjalizowane, oparte o mało efektywne gospodarstwa o niewysokim areale, dużym zróżnicowaniu upraw. W przypadku gospodarstw małych, rolnictwo w pierwszej kolejności służy zaspokajaniu bieżących potrzeb producentów rolnych i ich rodzin, dochody wypracowywane są z pozostającej rolnikom i niewykorzystanej do konsumpcji własnej nadwyżki.

Uwarunkowania agroklimatyczne, czyste ekologicznie tereny oraz tradycyjne, indywidualne rolnictwo z długimi tradycjami, predysponują obszar gminy do rozwoju rolnictwa ekologicznego. W Gminie Kąkolewnica istnieją korzystne warunki do rozwoju hodowli bydła, trzody chlewnej oraz drobiu.

1.13. Zasoby naturalne i ochrona środowiska

Teren gminy charakteryzuje się dużym wskaźnikiem zalesienia. Lasy i zadrzewienia zajmują około 25% powierzchni gminy. W administracji Lasów Państwowych znajduje się 2 319 ha, a pozostałą powierzchnię stanowią lasy prywatne będące pod nadzorem Starostwa Powiatowego w Radzynie Podlaskim.

Za lasy szczególnie chronione uznano 279,75 ha lasów - są to lasy wodochronne, mające wpływ na regulację stosunków hydrologicznych w zlewniach i na obszarach wododziałów. Zachodnia i północna część gminy leżąca w dorzeczu rzeki Krzny, obejmująca również kompleks leśny, jest miejscem planowanego Radzyńskiego Obszaru Krajobrazu Chronionego. Obszar ten jest siedliskiem m.in. ptaków objętych ochroną gatunkową.

Na przyrodniczy system gminy składa się:

- ✓ Kompleks leśny położony w południowo-wschodniej części gminy – jest to największy kompleks na terenie gminy. Dominującym typem siedliskowym jest bór mieszany świeży i las mieszany, z niewielkimi obszarami boru mieszanego wilgotnego. W drzewostanie dominują sosna, dąb i brzoza. Jest to las (poza siedliskiem boru mieszanego wilgotnego) bardzo atrakcyjny, dobrze naświetlony, o siedlisku i drzewostanie odpornym na zniszczenie oraz o korzystnym klimacie.
- ✓ Kompleks leśny położony na północ i zachód od wsi Brzozowica Duża – na jego obszarze występuje siedlisko lasu mieszanego, boru mieszanego świeżego, boru mieszanego wilgotnego, lasu wilgotnego. W drzewostanie dominuje sosna, dąb, i brzoza.
- ✓ Kompleks leśny położony na północ od wsi Grabowiec - występuje tu siedlisko boru mieszanego wilgotnego, boru świeżego, i olsu. W drzewostanie dominuje sosna, olcha i brzoza. Obszar jest mało dostępny, okresowo zbyt wilgotny.
- ✓ Korytarz ekologiczny w dolinie rzeki Krzny Południowej - przebiega przez północną część gminy, z kierunku zachodniego na wschód, zdefiniowany doliną rzeki Krzna Południowa.



1.14. Energetyka

1.14.1. Zaopatrzenie w gaz

Obecnie, obszar Gminy Kąkolewnica praktycznie nie jest zgazyfikowany. Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia dn 700 CN 6,3 Mpa o długości 10,5 km. Zgazyfikowane jest zaledwie 0,07% obszaru gminy (miejscowość Turów).

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego projektowana jest sieć gazowa wysokiego ciśnienia o kierunku wschód – zachód w stronę Drelowa ze stacją redukcyjną na terenie Gminy Kąkolewnica.

1.14.2. Gospodarka cieplna

Na obszarze Gminy Kąkolewnica nie funkcjonuje typowy scentralizowany system zaopatrzenia w ciepło (nie istnieją zakłady produkujące ciepło oraz jednostki zajmujące się dystrybucją ciepła), występuje tylko kilka kotłowni lokalnych zasilających w ciepło obiekty o większej kubaturze.

Dominujący typ zabudowy, charakterystyczny dla większości gmin wiejskich w kraju, tj. przewaga rozproszonych siedlisk jednorodzinnych, zagrodowych, a tym samym niska gęstość cieplna ze względów technicznych uniemożliwia wprowadzenie systemów ciepłowniczych, a z ekonomicznego punktu widzenia wykluczają zasadność ich istnienia.

1.14.3. Energia odnawialna

Energia z biogazu i biomasy:

Gmina Kąkolewnica jest obszarem typowo rolniczym oraz leśnym, dlatego produkcja ta stanowi potencjalne źródło energetycznego wykorzystania w instalacjach OZE.

Gmina Kąkolewnica z racji swojego charakteru gospodarczego i środowiskowego jest idealnym miejscem produkcji energii z biomasy.

Energia wiatrowa:

Potencjał rozwoju energetyki wiatrowej dla Gminy Kąkolewnica należy określić jako średnio korzystny.

Energia słoneczna:

Ze względu na potencjalną energię użyteczną prawie całe województwo lubelskie (obszar R II) znajduje się w rejonie, gdzie roczne sumy promieniowania słonecznego kształtują się na poziomie 950-1 020 kWh/m². Obszar ten, jest zatem uznawany w Polsce za uprzywilejowany (o najlepszych warunkach do wykorzystania energii słonecznej).

1.15. Gospodarka wodno – ściekowa

W roku 2021 długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła 127,7 km. Wodociąg grupowy zaopatruje w wodę wszystkie sołectwa na terenie gminy Kąkolewnica, co daje 100 % zwodociągowania gminy.

W roku tym z instalacji wodociągowej korzystało 6 946 osoby, co stanowi 86% ogółu mieszkańców gminy. Gmina Kąkolewnica posiada Stację Uzdatniania Wody, zaopatrującą w wodę pitną dla potrzeb wodociągu grupowego, która zlokalizowana jest w Kąkolewnicy przy ul. Parkowej 1.

Na terenie gminy znajduje się 2 171 czynnych przyłączy sieci wodociągowej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Tabela 18 Długość czynnej sieci wodociągowej oraz liczba przyłączy

długość czynnej sieci rozdzielczej					
2016	2017	2018	2019	2020	2021
[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]
127,0	127,7	127,7	127,7	127,7	127,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania					
2016	2017	2018	2019	2020	2021
[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
2 107	2 059	2 080	2 093	2 149	2 171

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym w 2021 roku wyniosła 219,3 dm³, a zużycie wody na jednego mieszkańca 28,4 m³.

Tabela 19 Wskaźniki dla sieci wodociągowej

zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca					
2016	2017	2018	2019	2020	2021
[m3]	[m3]	[m3]	[m3]	[m3]	[m3]
28,2	22,7	27,1	26,0	26,6	28,4
ludność korzystająca z sieci wodociągowej					
2016	2017	2018	2019	2020	2021
[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
7 236	7 177	7 092	7 030	7 005	6 946

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W Gminie Kąkolewnica sieć kanalizacyjna funkcjonuje w całej miejscowości Kąkolewnica, w pozostałych miejscowościach odprowadzanie ścieków odbywa się poprzez szamba i przydomowe oczyszczalnie.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na początek 2021 r. wynosiła 35,1 km. Dostęp do sieci kanalizacyjnej w gminie posiada 31,6 % gospodarstw domowych.

Na dzień 31.12.2021 roku do gminnej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków było 984 zgłoszeń szamb i 48 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gmina Kąkolewnica dysponuje mechaniczno - biologiczną oczyszczalnią ścieków typu Hydrocentrum z punktem zlewnym, położoną na ul. Klinowej w Kąkolewnicy, wybudowaną w 2007 roku.

W 2021 roku do gminnej oczyszczalni ścieków według miesięcznych rejestrów ilości ścieków oczyszczonych przyjęła i oczyściła 61 453 m³ ścieków z kanalizacji oraz 1 600 m³ ścieków dowożonych. Przepustowość oczyszczalni wynosi Qdśr 195 m³ na dobę.

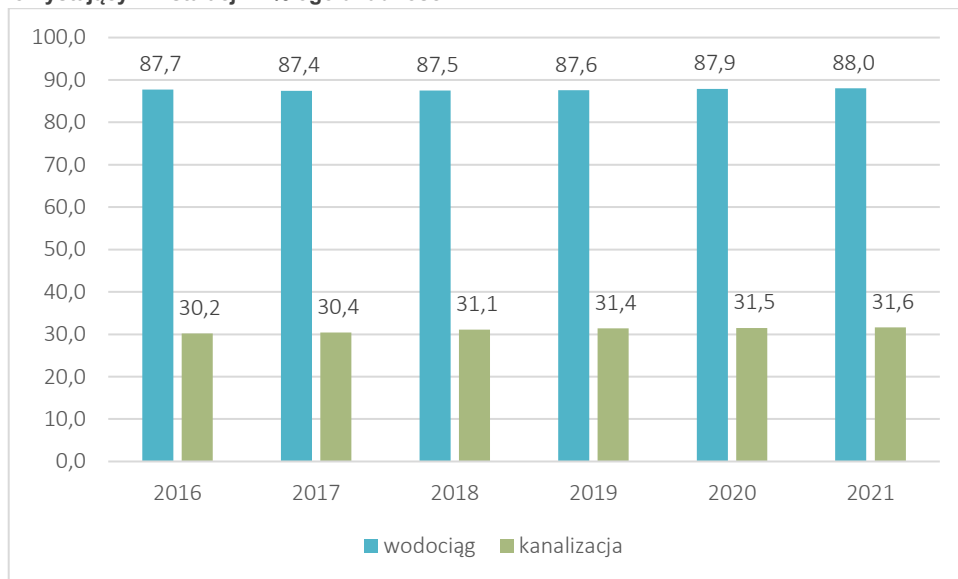
Tabela 20 Wskaźniki dla sieci kanalizacyjnej Gmina Kąkolewnica

długość czynnej sieci kanalizacyjnej					
2016	2017	2018	2019	2020	2021
[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]
34,4	34,4	35,1	35,1	35,1	35,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania					
2016	2017	2018	2019	2020	2021
[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
524	531	555	564	568	572
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej					
2016	2017	2018	2019	2020	2021

[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
2 489	2 493	2 519	2 518	2 510	2 496

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 18 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 21 Charakterystyka infrastruktury wodno - kanalizacyjnej na terenie poszczególnych sołectw/miejscowości Gminy Kąkolewnica

Lp.	Miejscowość	Obecność kanalizacji (TAK/NIE)	Obecność wodociągu (TAK/NIE)
1	Brzozowica Duża	NIE	TAK
2	Brzozowica Mała	NIE	TAK
3	Grabowiec	NIE	TAK
4	Jurki	NIE	TAK
5	Kąkolewnica	TAK	TAK
6	Lipniaki	NIE	TAK
7	Miłolas	NIE	TAK
8	Mościska	NIE	TAK
9	Olszewnica	NIE	TAK
10	Polskowola	NIE	TAK
11	Sokule	NIE	TAK
12	Turów	NIE	TAK
13	Wygнанka	NIE	TAK
14	Zosinowo	NIE	TAK
15	Żakowola Poprzeczna	NIE	TAK
16	Żakowola Radzyńska	NIE	TAK
17	Żakowola Stara	NIE	TAK

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL

1.16. Polityka przestrzenna

Gmina Kąkolewnica posiada obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy dla całego obszaru.

Uchwały dot. planowania przestrzennego:

- ✓ Uchwała Nr XXII/161/2013 Rady Gminy Kąkolewnica z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kąkolewnica;
- ✓ Uchwała Nr XXXIII/216/2018 Rady Gminy Kąkolewnica z dnia 14 maja 2018 roku w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kąkolewnica;
- ✓ Uchwała Nr XIV/72/2003 Rady Gminy Kąkolewnica Wschodnia z dnia 18 grudnia 2003 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kąkolewnica Wschodnia;
- ✓ Uchwała Nr XXV/193/2009 Rady Gminy Kąkolewnica Wschodnia z dnia 6 sierpnia 2009 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kąkolewnica Wschodnia;
- ✓ Uchwała Nr VII/35/2015 Rady Gminy Kąkolewnica z dnia 18 maja 2015 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kąkolewnica;
- ✓ Uchwała Nr XII/72/2019 Rady Gminy Kąkolewnica z dnia 30 września 2019 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kąkolewnica;
- ✓ Uchwała Nr XX/133/2020 Rady Gminy Kąkolewnica z dnia 4 maja 2020 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki 129/6 obręb Rudnik w Gminie Kąkolewnica;
- ✓ Uchwała Nr XXII/152/2020 Rady Gminy Kąkolewnica z dnia 10 czerwca 2020 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kąkolewnica;
- ✓ Uchwała Nr XXVII/181/2020 Rady Gminy Kąkolewnica z dnia 27 listopada 2020 roku w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Kąkolewnica;
- ✓ Uchwała Nr XXX/ 209/2021 Rady Gminy Kąkolewnica z dnia 10 marca 2021 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XXII/ 136/2017 Rady Gminy Kąkolewnica z dnia 15.02.2017 roku w sprawie przystąpienia do zmiany MPZP Gminy Kąkolewnica

Wytyczne kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Kąkolewnica są zbieżne z wizją gminy ujętą w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, a także Strategii Rozwoju Gminy.

SRWL 2030

Gmina Kąkolewnica należy do gmin zagrożonych trwałą marginalizacją w orębie OSI Podlaski.

Cechy wiodące:

- położenie na kierunkach przebiegów krajowych i europejskich powiązań
- liczne obiekty stawowe, w tym przede wszystkim w pradolinie Wieprza i dolinach jego dopływów, które predestynują obszar do rozwoju gospodarki rybackiej,
- niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym przede wszystkim ze względu na dominującą przewagę słabych gleb,
- unikalny krajobraz osiedleńczo-nadrzeczny doliny dolnego Wieprza

Kierunki interwencji/tematyczne obszary wsparcia w kontekście realizacji celów SRWL:

Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych
Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej

Ochrona walorów środowiska

Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-
kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu

Wzmocnienie współpracy transgranicznej
i międzyregionalnej

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Gmina Kąkolewnica leży w paśmie
pogranicza kulturowego
wyznaczonego przez obiekty
sakralne 3 religii

Obszary wiejskie uczestniczące w procesach
rozwojowych obejmują tereny gmin
znajdujących się w fazie postępującej integracji
funkcjonalnej z najważniejszymi ośrodkami
miejskimi, a także tereny charakteryzujące się
dobrą dostępnością komunikacyjną do usług
wyższego rzędu oraz dobrym potencjałem
rolniczym wykorzystywanym rynkowo i
miejscami pracy w obsłudze rolnictwa

Gmina zalicza się również do obszarów
priorytetowych pod względem budowy oraz
rozbudowy i modernizacji urządzeń
melioracyjnych, obejmujących obiekty o
powierzchni co najmniej 500 ha

Obszar funkcjonalny gospodarki hodowlanej
obejmuje tereny nizinne, charakteryzujące się
specyficznymi warunkami rozwoju. Odnosi się do
tutaj również znaczący udział użytków
zielonych w ogólnej powierzchni gruntów
rolnych..

Strategia Rozwoju Gminy Kąkolewnica na lata 2015-2023

Z przeprowadzonych analiz wynika, że gmina Kąkolewnica wymaga doposażenia w nowoczesną infrastrukturę techniczną i społeczną, która w znaczący sposób poprawi warunki życia jej mieszkańców i funkcjonowanie lokalnej gospodarki, jak również wpłynie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy. Niezwykle ważne jest zadbanie o rozwój i poprawę infrastruktury ochrony środowiska, gdyż czyste gleby i wody stanowią podstawowy atut gminy. Ważne jest podjęcie działań zmierzających

do rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej i edukacyjnej, tworzenia nowoczesnych centrów miejscowości dla poprawy oferty kulturalnej i wzrostu dostępności do kultury, warunków kształcenia, dostępu do wiedzy, pomocy społecznej

Cele strategiczne zakładają wzrost konkurencyjności i dochodowości gospodarki, będącej wyznacznikiem jakości życia mieszkańców gminy. Istotne tu jest wypracowanie wysokiej atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej gminy, przekładającej się m.in. na tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój sektora przedsiębiorstw będących symulatorem postępu, modernizację rolnictwa, dostosowując je do uwarunkowań gospodarki rynkowej, przyciągnięciu inwestycji, które poszukują lokalizacji umożliwiającej dynamiczny rozwój.

Charakterystyka istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej:

Na terenie gminy wykształciła się następująca hierarchia sieci osadniczej:

- ✓ lokalny ośrodek gminny: Kąkolewnica,
- ✓ ośrodek wspomagający ośrodek gminny: Brzozowica Duża, Polskowola, Turów,
- ✓ wsie podstawowe: Brzozowica Mała, Grabowiec, Jurki, Lipniaki, Miłolas, Mościska, Olszewnica, Sokule, Wygnanka, Zosinowo, Żakowola Poprzeczna, Żakowola Radzyńska i Żakowola Stara.

1. Lokalny ośrodek gminy – Kąkolewnica - obszar funkcjonalny, w którym występuje koncentracja usług z zakresu obsługi ludności i rolnictwa.

Przez ośrodek przebiega droga krajowa nr 19 klasy GP (główna ruchu przyspieszonego).

Wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jako główne kierunki rozwoju:

- utrwalenie jako dominacji roli Kąkolewnicy w sieci osadniczej gminy poprzez koncentrację funkcji: mieszkaniowej, administracji i usług z zakresu obsługi ludności,
- wykształcenie ośrodka obsługi turystyki poprzez rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii, hotelarstwa,

- ✓ rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego,
- ✓ rozwój drobnej wytwórczości i usług,
- ✓ rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
- ✓ rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa,
- ✓ rozwój mieszkalnictwa oraz tworzenie warunków do rozwoju sportu i rekreacji,
- ✓ poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

2. Ośrodek wspomagający lokalny ośrodek gminy do którego należą Brzozowica Duża, Polskowola, Turów.

Przez te miejscowości przebiegają główne szlaki komunikacyjne gminy i koncentrują funkcję mieszkaniową i usługową. Ponadto na obszarze tych miejscowości jest prowadzona produkcja roślinna oraz hodowla bydła i trzody chlewnej.

Wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jako główne kierunki rozwoju:

- ✓ wykształcenie ośrodka obsługi turystyki poprzez rozwój usług z zakresu handlu, gastronomii, hotelarstwa,
- ✓ rozwój zaplecza obsługi transportu drogowego,
- ✓ rozwój drobnej wytwórczości i usług, – rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową,
- ✓ rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa,
- ✓ rozwój mieszkalnictwa oraz tworzenie warunków do rozwoju sportu i rekreacji,
- ✓ poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

3. Wsie podstawowe do których należą Brzozowica Mała, Grabowiec, Jurki, Lipniaki, Miłolas, Mościska, Olszewnica, Sokule, Wygnanka, Zosinowo, Żakowola Poprzeczna, Żakowola Radzyńska, Żakowola Stara, których funkcją podstawową jest gospodarka rolna i leśna.

Obszar charakteryzuje się wysoką jakością przestrzeni produkcyjnej z dominacją gleb IV i III klasy bonitacyjnej. Na całym obszarze jest prowadzona produkcja roślinna oraz hodowla bydła i trzody chlewnej. Sieć osadnicza ukształtowana jest w układzie pasmowym wzdłuż tras komunikacyjnych.

Wytyczne do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jako główne kierunki rozwoju:

- ✓ rozwój rolnictwa o kierunku hodowlanym oraz uprawy roślin intensywnych,
- ✓ ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ✓ umiarkowany, zrównoważony rozwój funkcji osadniczej,
- ✓ rozwój usług z zakresu ludności, rolnictwa i turystyki,
- ✓ rozwój drobnej wytwórczości o małej uciążliwości dla środowiska,
- ✓ rozwój przetwórstwa rolno–spożywczego,
- ✓ poprawa wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

1.17. Mieszkalnictwo

Tabela 22 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Gminy Kąkolewnica

przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania

2016	2017	2018	2019	2020	2021
[m2]	[m2]	[m2]	[m2]	[m2]	[m2]
92,4	92,7	92,9	93,1	96,7	96,9

przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

2016	2017	2018	2019	2020	2021
[m2]	[m2]	[m2]	[m2]	[m2]	[m2]
26,9	27,2	27,7	28,1	29,5	30,00

mieszkania na 1000 mieszkańców

2016	2017	2018	2019	2020	2021
290,7	293,2	298,0	301,5	305,1	309,9

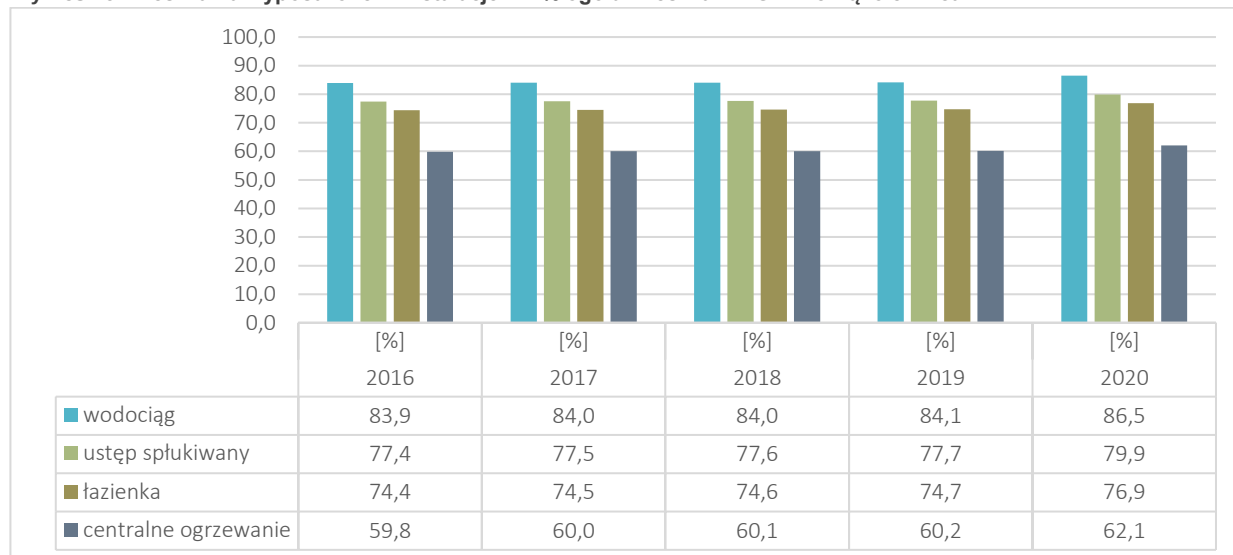
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik powierzchni mieszkaniowej przypadającej na jednego mieszkańca w 2021 r. wyniósł 30 m² i wzrósł w porównaniu do 2016 roku o 3,1 m²/osobę.

Średnia powierzchnia użytkowa przeciętnego mieszkania w 2021r. wyniosła 96,9 m² i wzrosła w porównaniu do 2016 r. o 4,5 m².

W celu oceny stanu jakości mieszkań w gminie, ważna jest ich analiza pod względem wyposażenia w instalacje. Jak widać na poniższych wykresach, w ciągu ostatnich lat, nie wszystkie mieszkania stwarzały korzystne warunki życia dla ich lokatorów. Pocieszający jest jednak fakt, iż od 2011 roku zauważalny jest wzrost liczby mieszkań wyposażonych właśnie w łazienki, centralne ogrzewanie oraz wodociągi.

Wykres 19 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w Gminie Kąkolewnica



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

1.18. Ochrona bezpieczeństwa

Siedziby i zarządy głównych instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ludności i mienia w Gminie Kąkolewnica znajdują się poza jej obszarem.

Bezpieczeństwo mieszkańcom zapewnia **Komenda Powiatowa Policji w Radzynie Podlaskim**.

Tabela 23 Poziom przestępczości w Gminie Kąkolewnica za rok 2021 w podziale na poszczególne miejscowości

Lp.	Miejscowość	Liczba przestępstw	Wykroczenia zanotowane	Interwencje domowe	Przestępstwa kryminalne	Liczba wdrożonych Procedur „Niebieskie Karty”
1	Brzozowica Duża	5	5	8	1	3
2	Brzozowica Mała	1	1	0	0	0
3	Grabowiec	5	4	5	2	3
4	Jurki	1	10	10	1	0
5	Kąkolewnica	23	19	25	2	5
6	Lipniaki	2	2	2	0	0
7	Miłolas	1	0	0	1	1
8	Mościska	0	1	3	0	0
9	Olszewnica	1	3	5	1	0
10	Polskowola	5	3	3	0	1
11	Sokule	1	1	1	0	0
12	Turów	12	21	20	5	2
13	Wyganka	2	1	4	1	1
14	Zosinowo	1	1	3	0	1
15	Żakowola Poprzeczna	2	1	5	0	0
16	Żakowola Radzyńska	1	4	2	0	0

17	Żakowola Stara	0	0	0	0	0
RAZEM		63	77	96	14	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim

Na terenie gminy Kąkolewnica działa **10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej**. Jednostki OSP Kąkolewnica i OSP Wygnanka należą do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego. Liczba członków OSP wynosi 354 w tym 37 kobiet.

1.19. Komunikacja

Infrastruktura drogowa

Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 19 (granica państwa – Kuźnica Białostocka – Białystok – Siemiatycze – Międzyrzec Podlaski – Kąkolewnica – Radzyn Podlaski – Lubartów – Lublin – Rzeszów) o długości 13,681 km.

Lokalne potrzeby komunikacyjne obsługuje sieć dróg powiatowych, na którą składa się 13 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 60,106 km i 90 dróg gminnych o łącznej długości 173,832 km, z czego 80,132 km stanowią drogi gminne o nawierzchni twardej.

Na terenie Gminy Kąkolewnica nie funkcjonuje zbiorowy transport publiczny, wykonywany przez gminny podmiot. Wynika to z wysokiego kosztu wprowadzenia i utrzymania linii autobusowych oraz braku wystarczających środków finansowych w budżecie gminy. Gmina nie posiada również porozumienia międzygminnego w zakresie transportu publicznego.

Sieć komunikacyjna składa się z przystanków autobusowych przy drogach gminnych, powiatowych i drodze krajowej nr 19. Z przystanków przy drogach gminnych i powiatowych korzystają przede wszystkim uczniowie szkół i mają one promień zasięgu gminny oraz między powiatowy, natomiast z przystanków przy drodze krajowej nr 19 Białystok – Lublin korzystają uczniowie oraz mieszkańcy gminy dojeżdżając do różnych części regionu i kraju (Lublin, Białystok, Rzeszów itp.).

Na terenie gminy nie ma dworca, ani centralnego przystanka. Lokalny transport zbiorowy jest organizowany przez przewoźników prywatnych. Za przewozy komunikacyjne odpowiedzialni są poszczególni przewoźnicy. Przewóz osób odbywa się na podstawie uzyskanych zezwoleń na regularny przewóz osób.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa w miejscowości Brzozowica Duża. Jest tam peron, którego właścicielem jest PKP. PKP odpowiada za infrastrukturę kolejową na terenie gminy i organizację pasażerskich przewozów kolejowych.

2. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

2.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

Z uwagi na charakter dokumentu, obszar objęty rewitalizacją winien być wyodrębniony w sposób szczegółowy w oparciu o wybrane wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Obszar, który zostanie poddany rewitalizacji powinien zostać wyodrębniony w sposób szczegółowy, w oparciu o katalog wskaźników odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej jednostki. Przyjęta w niniejszym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji zakładała w głównej mierze oparcie się mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej na danym obszarze.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- ✓ gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- ✓ środowiskowych – niskiego stopnia inwestycji w odnawialne źródła energii, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- ✓ przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- ✓ technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego

problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałych sfer.

Uznanie danego zjawiska za stan kryzysowy ma miejsce, jeśli dane negatywne zjawisko charakteryzuje się wartością wskaźników je oceniających, przekraczających średnią wartość notowaną w skali gminy. Istotne jest także obiektywne stwierdzenie, czy dane zjawisko ma charakter zjawiska kryzysowego (np. poprzez odniesienie poziomu zjawiska do średnich notowanych na innych poziomach statystycznych).

Celem wyznaczenia na obszarze całej gminy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, analiza danych przebiegała 2-etapowo:

- ✓ ETAP 1 - wyznaczenie Obszaru Zdegradowanego (OZ) na terenie Gminy Kąkolewnica
- ✓ ETAP 2 - wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Kąkolewnica

2.2. ETAP 1 – wyznaczenie Obszaru Zdegradowanego (OZ) na terenie Gminy Kąkolewnica

W celu jednoznacznego wskazania na jakim obszarze gminy występuje największe natężenie negatywnych zjawisk, poszczególnym zjawiskom problemowym przypisano odpowiadające im wskaźniki. Punktem odniesienia terytorialnego był podział gminy na miejscowości.

Procedura wyznaczania obszarów zdegradowanych opierała się na następujących założeniach:

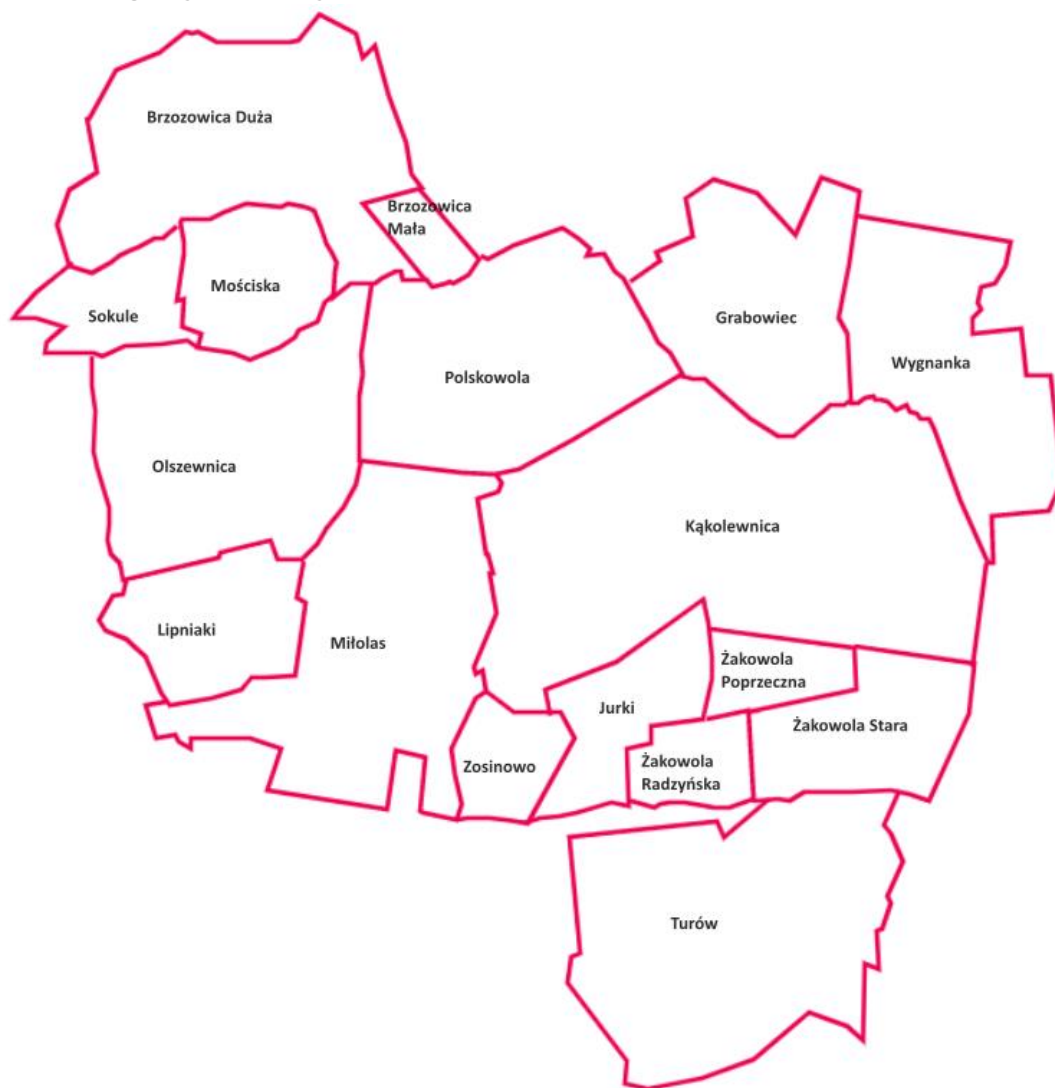
Na wstępnym etapie prac diagnostycznych zaproponowano, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe dokonać podziału gminy na sołectwa/ miejscowości. Założono wstępnie, że działania rewitalizacyjne powinny rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzennie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować podział gminy na takie obszary.

Tabela 24 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach GPR

Lp.	Miejscowość	Obszar ha	Udział powierzchni %	Liczba mieszkańców	Udział ludności %
1	Brzozowica Duża	1407,48	9,54	1061	13,08
2	Brzozowica Mała	135,81	0,92	123	1,52
3	Grabowiec	892,01	6,05	510	6,29
4	Jurki	431,54	2,93	172	2,12
5	Kąkolewnica	2632,93	17,85	2357	29,06
6	Lipniaki	517,9	3,51	222	2,74
7	Miłolas	1467,5	9,95	28	0,35
8	Mościska	447,71	3,04	218	2,69
9	Olszewnica	1307,35	8,86	505	6,23
10	Polskowola	1273,79	8,64	742	9,15
11	Sokule	305,44	2,07	76	0,94
12	Turów	1693,43	11,48	1087	13,40
13	Wyganka	954,23	6,47	334	4,12
14	Zosinowo	256,63	1,74	82	1,01
15	Żakowola Poprzeczna	224,11	1,52	191	2,35
16	Żakowola Radzyńska	228,84	1,55	241	2,97
17	Żakowola Stara	571,65	3,88	162	2,00
RAZEM		14748,35	-	8111	-

Źródło: udostępnione przez Urząd Gminy Kąkolewnica

Mapa 3 Podział gminy na obszary porównawcze



Źródło: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/imgp_2.html?qpmap=qp0

2.2.1. Wskaźniki delimitujące obszary zdegradowane

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter gminy i występujące w niej zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno- funkcjonalne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę każdej ze sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji.

Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych zaprezentowanych w poniższej tabeli.

Tabela 25 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Lp.	Kategoria	Wskaźnik	Opis
1.	SFERA SPOŁECZNA	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru miejscowości	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
2.		Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru miejscowości	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
3.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Kąkolewnicy. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z wykluczeniem społecznym.
4.		Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Radzynie Podlaskim. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
5.		Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Radzynie Podlaskim. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

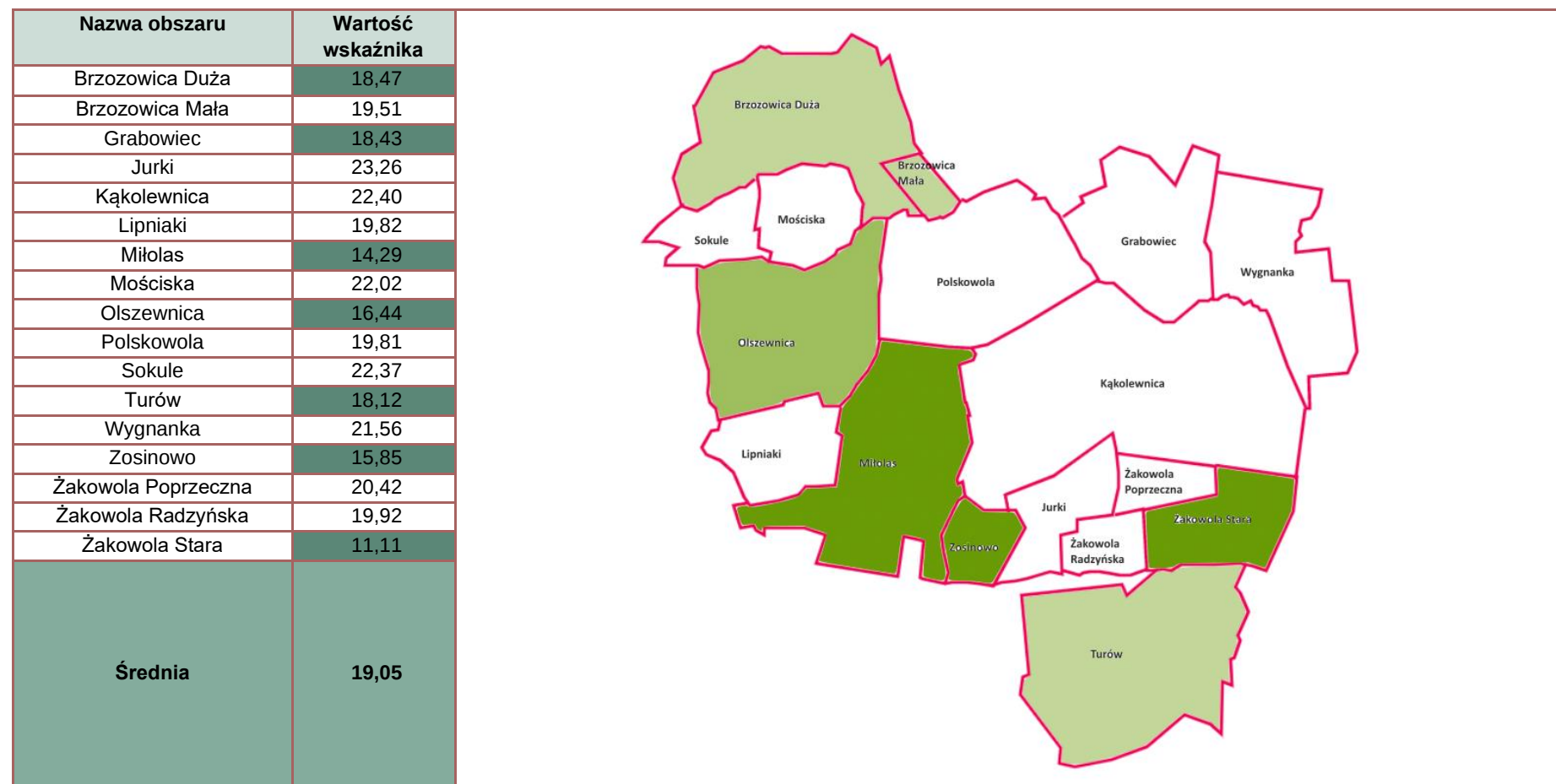
6.		Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych miejscowościach przyjęto liczbę przestępstw i wykroczeń przeliczeniu na 100 mieszkańców.
7.		„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto oraz ilość założonych „niebieskich kart” oraz interwencji domowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.
8.		Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Kąkolewnica.
9.		Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2019	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego – wskaźnik określa zaangażowanie lokalnych społeczności w pozyskiwanie środków w ramach funduszu społecznego. Dane pozyskano z UG w Kąkolewnicy.
10.	SFERA GOSPODARCZA	Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziom aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia poziomu wzrostu aktywności gospodarczej posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w poszczególnych /miejscowościach. Źródło danych: Urząd Gminy Kąkolewnica, rejestr CEIDG.
11.		Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziomu aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia kondycji lokalnych przedsiębiorstw j posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w poszczególnych /miejscowościach. Źródło danych: Urząd Gminy Kąkolewnica, rejestr CEIDG.
12.	SFERA ŚRODOWISKOWA	Liczba gospodarstw w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz edukację ekologiczną, a także zapewnienie bezpieczeństwa i podwyższenia jakości środowiska życia mieszkańców Gminy Kąkolewnica.

13.	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic w skali od 0 – niedostateczna do 3 – zadowalająca. Źródło: badania własne
14.	SFERA TECHNICZNA	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)	Wskaźnik opisujący poziom wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa) Źródłem danych dla oceny stopnia degradacji były informacje zawarte w dokumentach gminnych, a także informacje uzyskane od poszczególnych właścicieli i zarządców, jak również wizje w terenie.

Źródło: opracowanie własne

2.2.2. Wyniki dla poszczególnych miejscowości wg ww. wskaźników

Tabela 26 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w roku 2021 [%]



Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 27 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Brzozowica Duża	17,15
Brzozowica Mała	19,51
Grabowiec	20,78
Jurki	19,19
Kąkolewnica	18,92
Lipniaki	16,22
Miłolas	10,71
Mościska	21,10
Olszewnica	19,60
Polskowola	18,87
Sokule	19,74
Turów	20,24
Wycznanka	20,36
Zosinowo	19,51
Żakowola Poprzeczna	15,71
Żakowola Radzyńska	13,69
Żakowola Stara	22,84
Średnia	18,48



Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 28 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

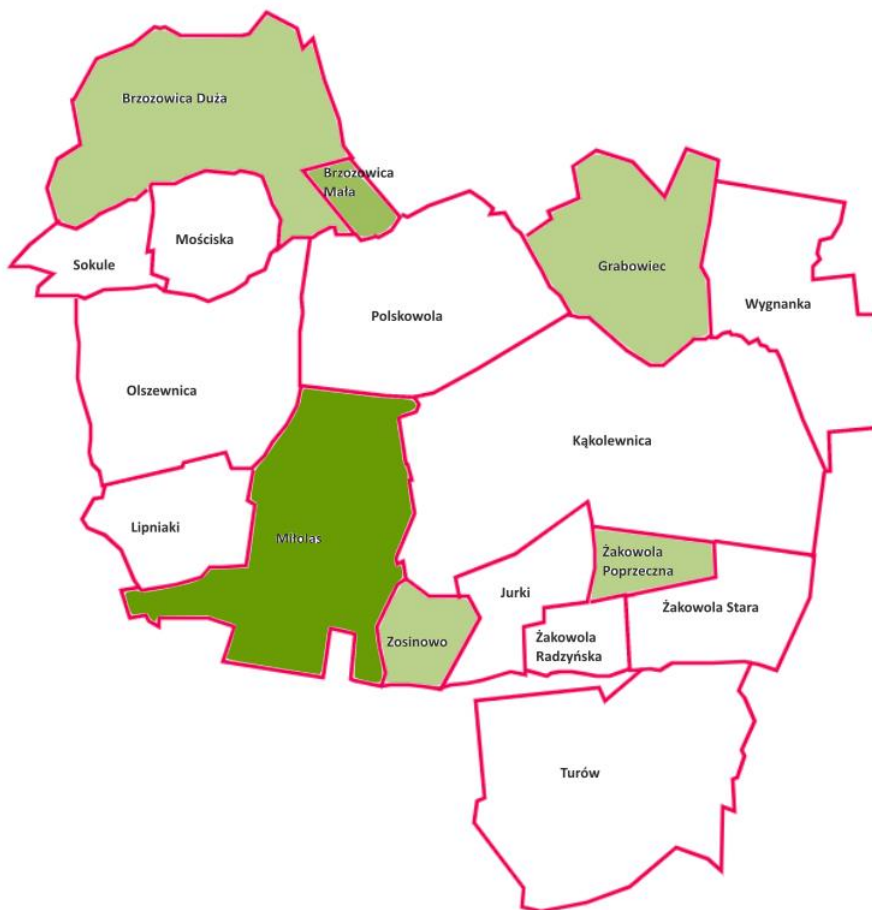
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Brzozowica Duża	2,26
Brzozowica Mała	0,00
Grabowiec	1,57
Jurki	2,91
Kąkolewnica	1,44
Lipniaki	4,50
Miłolas	0,00
Mościska	2,75
Olszewnica	2,18
Polskowola	1,75
Sokule	1,32
Turów	0,74
Wycznanka	3,89
Zosinowo	8,54
Żakowola Poprzeczna	2,62
Żakowola Radzyńska	1,24
Żakowola Stara	0,00
Średnia	2,22



Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Kąkolewnicy

Tabela 29 Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Brzozowica Duża	3,58
Brzozowica Mała	5,69
Grabowiec	3,33
Jurki	1,74
Kąkolewnica	2,55
Lipniaki	1,35
Miłolas	10,71
Mościska	0,92
Olszewnica	1,58
Polskowola	2,43
Sokule	1,32
Turów	2,02
Wycznanka	1,80
Zosinowo	3,66
Żakowola Poprzeczna	3,66
Żakowola Radzyńska	1,66
Żakowola Stara	0,62
Średnia	2,86



Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Radzynie Podlaskim

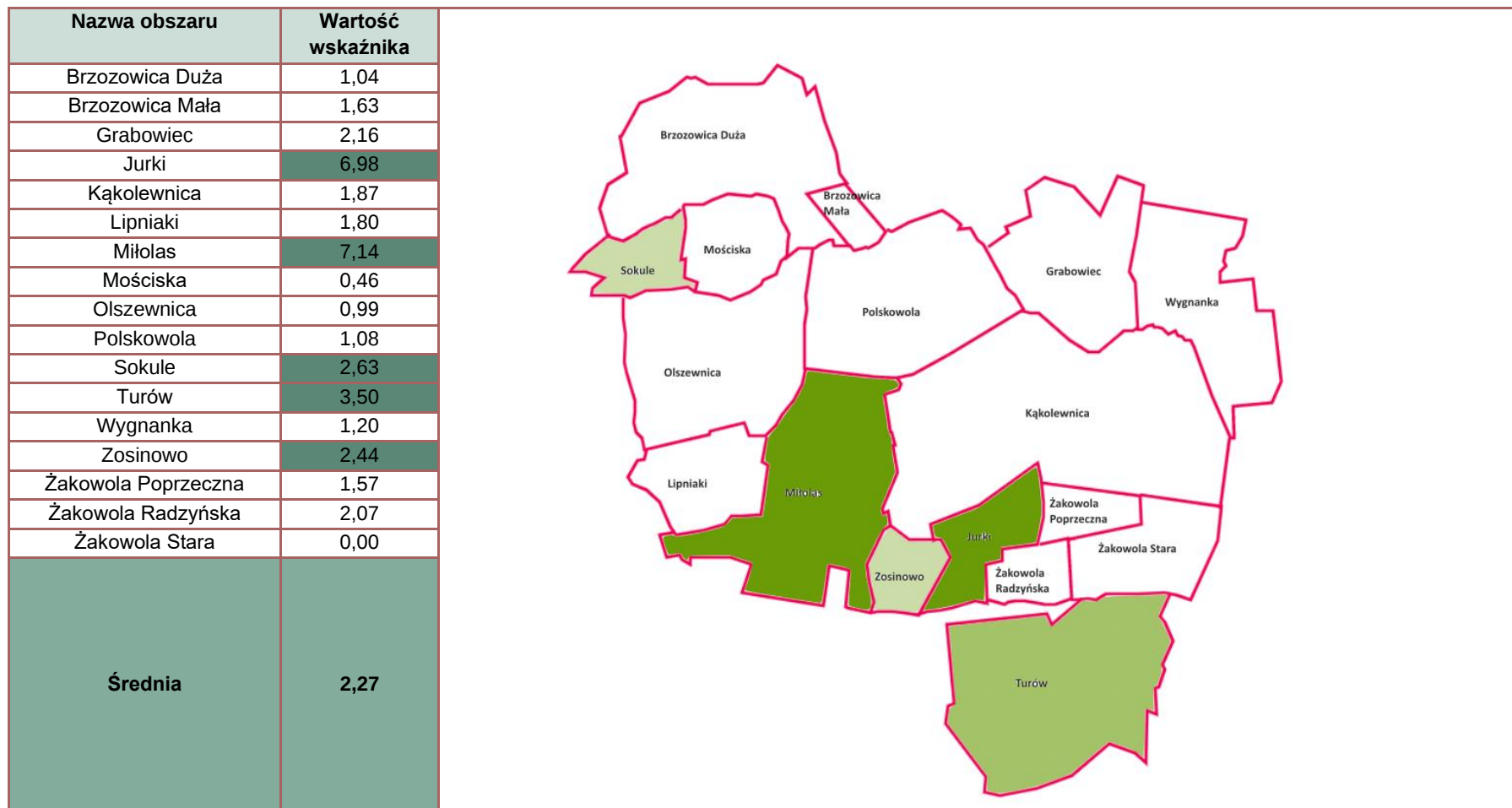
Tabela 30 bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Brzozowica Duża	2,26
Brzozowica Mała	3,25
Grabowiec	1,37
Jurki	1,16
Kąkolewnica	1,36
Lipniaki	0,45
Miłolas	10,71
Mościska	0,46
Olszewnica	0,40
Polskowola	1,21
Sokule	1,32
Turów	0,83
Wycznanka	1,50
Zosinowo	0,00
Żakowola Poprzeczna	2,62
Żakowola Radzyńska	0,00
Żakowola Stara	0,62
Średnia	1,74



Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Radzynie Podlaskim

Tabela 31 Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców



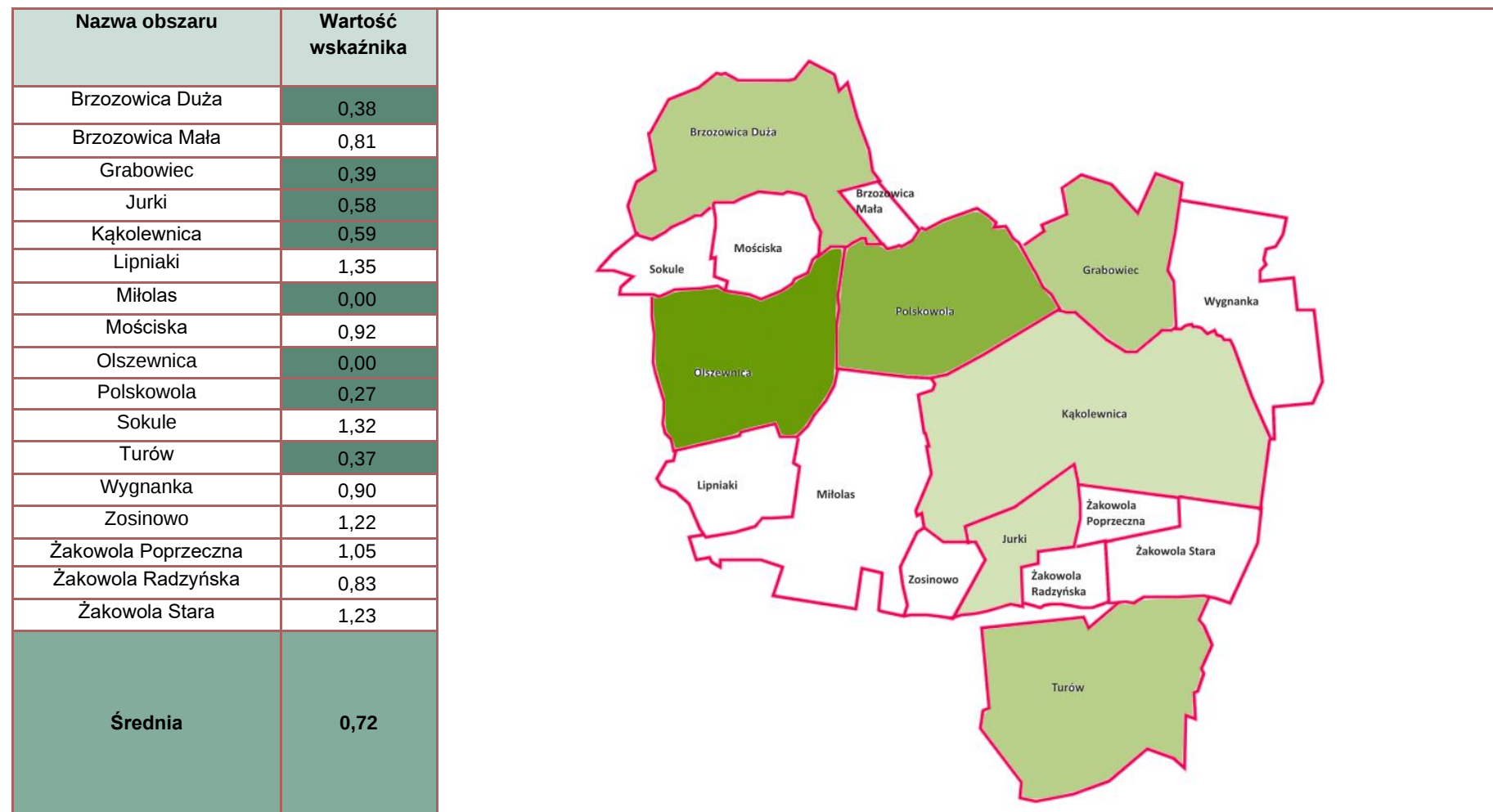
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim

Tabela 32 „Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika	
Brzozowica Duża	1,04	
Brzozowica Mała	0,00	
Grabowiec	1,57	
Jurki	5,81	
Kąkolewnica	1,27	
Lipniaki	0,90	
Miłolas	3,57	
Mościska	1,38	
Olszewnica	0,99	
Polskowola	0,54	
Sokule	1,32	
Turów	2,02	
Wycznanka	1,50	
Zosinowo	4,88	
Żakowola Poprzeczna	2,62	
Żakowola Radzyńska	0,83	
Żakowola Stara	0,00	
Średnia	1,78	

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim

Tabela 33 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców



Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Kąkolewnica oraz BDL GUS

Tabela 34 Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2019 r.

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika	
Brzozowica Duża	38,58	
Brzozowica Mała	107,83	
Grabowiec	58,27	
Jurki	92,74	
Kąkolewnica	54,10	
Lipniaki	77,27	
Miłolas	339,29	
Mościska	82,44	
Olszewnica	59,81	
Polskowola	53,45	
Sokule	149,73	
Turów	37,62	
Wygnanka	66,31	
Zosinowo	146,46	
Żakowola Poprzeczna	84,86	
Żakowola Radzyńska	76,78	
Żakowola Stara	94,03	
Średnia	95,27	

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Kąkolewnica

Tabela 35 Wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021
Brzozowica Duża	18,47	17,15	2,26	3,58	2,26	1,04	1,04	0,38	-1,96
Brzozowica Mała	19,51	19,51	0,00	5,69	3,25	1,63	0,00	0,81	0,43
Grabowiec	18,43	20,78	1,57	3,33	1,37	2,16	1,57	0,39	-1,28
Jurki	23,26	19,19	2,91	1,74	1,16	6,98	5,81	0,58	-0,09
Kąkolewnica	22,4	18,92	1,44	2,55	1,36	1,87	1,27	0,59	-1,42
Lipniaki	19,82	16,22	4,50	1,35	0,45	1,80	0,90	1,35	-0,62
Miłolas	14,29	10,71	0,00	10,71	10,71	7,14	3,57	0,00	8,44
Mościska	22,02	21,10	2,75	0,92	0,46	0,46	1,38	0,92	-0,44
Olszewnica	16,44	19,60	2,18	1,58	0,40	0,99	0,99	0,00	-1,23
Polskowola	19,81	18,87	1,75	2,43	1,21	1,08	0,54	0,27	-1,45
Sokule	22,37	19,74	1,32	1,32	1,32	2,63	1,32	1,32	1,88
Turów	18,12	20,24	0,74	2,02	0,83	3,50	2,02	0,37	-1,99
Wyganka	21,56	20,36	3,89	1,80	1,50	1,20	1,50	0,90	-1,00
Zosinowo	15,85	19,51	8,54	3,66	0,00	2,44	4,88	1,22	1,77
Żakowola Poprzeczna	20,42	15,71	2,62	3,66	2,62	1,57	2,62	1,05	-0,36
Żakowola Radzyńska	19,92	13,69	1,24	1,66	0,00	2,07	0,83	0,83	-0,64
Żakowola Stara	11,11	22,84	0,00	0,62	0,62	0,00	0,00	1,23	-0,04
Średnia arytmetyczna	19,05	18,48	2,22	2,86	1,74	2,27	1,78	0,72	95,27
Odchylenie standardowe	2,93	2,77	5,57	5,66	7,52	5,27	4,82	2,07	28,92

Wskaźniki powyższe wymagają odpowiedniej standaryzacji. Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych obszarach/sołectwach opracowano porównywalny wskaźnik. W pierwszym etapie powinno się znormalizować poszczególne zjawiska kryzysowe. Czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe według wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j}$$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

$\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,

S_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Tabela 36 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021
Brzozowica Duża	-0,20	-0,48	0,01	0,13	0,07	-0,23	-0,15	-0,16	-1,96
Brzozowica Mała	0,16	0,37	-0,40	0,50	0,20	-0,12	-0,37	0,04	0,43
Grabowiec	-0,21	0,83	-0,12	0,08	-0,05	-0,02	-0,04	-0,16	-1,28
Jurki	1,44	0,26	0,12	-0,20	-0,08	0,89	0,84	-0,07	-0,09
Kąkolewnica	1,14	0,16	-0,14	-0,05	-0,05	-0,08	-0,11	-0,06	-1,42
Lipniaki	0,26	-0,82	0,41	-0,27	-0,17	-0,09	-0,18	0,30	-0,62
Miłolas	-1,62	-2,81	-0,40	1,39	1,19	0,92	0,37	-0,35	8,44
Mościska	1,01	0,95	0,10	-0,34	-0,17	-0,34	-0,08	0,10	-0,44
Olszewnica	-0,89	0,41	-0,01	-0,23	-0,18	-0,24	-0,16	-0,35	-1,23
Polskowola	0,26	0,14	-0,08	-0,08	-0,07	-0,23	-0,26	-0,22	-1,45
Sokule	1,13	0,46	-0,16	-0,27	-0,06	0,07	-0,10	0,29	1,88
Turów	-0,32	0,64	-0,27	-0,15	-0,12	0,23	0,05	-0,17	-1,99
Wyganka	0,86	0,68	0,30	-0,19	-0,03	-0,20	-0,06	0,09	-1,00
Zosinowo	-1,09	0,37	1,13	0,14	-0,23	0,03	0,64	0,24	1,77
Żakowola Poprzeczna	0,47	-1,00	0,07	0,14	0,12	-0,13	0,17	0,16	-0,36
Żakowola Radzyńska	0,30	-1,73	-0,18	-0,21	-0,23	-0,04	-0,20	0,05	-0,64
Żakowola Stara	-2,71	1,58	-0,40	-0,40	-0,15	-0,43	-0,37	0,25	-0,04

Wartości wskaźników po normalizacji umożliwiają dalsze wyliczenia. W następnym etapie należy określić, czy dany wskaźnik jest **stymulantą**, czy **destymulantą**, tzn. czy wysokie wartości wskaźnika powodują rozwój danej jednostki, czy też prowadzą do kryzysu.

Jeżeli wśród wskaźników znajdzie się stymulanta, uzyskane wartości należy przekształcić zgodnie ze wzorem:

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

W przypadku, gdy dany wskaźnik jest destymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiamy bez zmian

Tabela 37 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności*	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców *	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021 *
Brzozowica Duża	0,20	-0,48	0,01	0,13	0,07	-0,23	-0,15	0,16	1,96
Brzozowica Mała	-0,16	0,37	-0,40	0,50	0,20	-0,12	-0,37	-0,04	-0,43
Grabowiec	0,21	0,83	-0,12	0,08	-0,05	-0,02	-0,04	0,16	1,28
Jurki	-1,44	0,26	0,12	-0,20	-0,08	0,89	0,84	0,07	0,09
Kąkolewnica	-1,14	0,16	-0,14	-0,05	-0,05	-0,08	-0,11	0,06	1,42
Lipniaki	-0,26	-0,82	0,41	-0,27	-0,17	-0,09	-0,18	-0,30	0,62
Miłolas	1,62	-2,81	-0,40	1,39	1,19	0,92	0,37	0,35	-8,44
Mościska	-1,01	0,95	0,10	-0,34	-0,17	-0,34	-0,08	-0,10	0,44
Olszewnica	0,89	0,41	-0,01	-0,23	-0,18	-0,24	-0,16	0,35	1,23
Polskowola	-0,26	0,14	-0,08	-0,08	-0,07	-0,23	-0,26	0,22	1,45
Sokule	-1,13	0,46	-0,16	-0,27	-0,06	0,07	-0,10	-0,29	-1,88
Turów	0,32	0,64	-0,27	-0,15	-0,12	0,23	0,05	0,17	1,99
Wygńanka	-0,86	0,68	0,30	-0,19	-0,03	-0,20	-0,06	-0,09	1,00
Zosinowo	1,09	0,37	1,13	0,14	-0,23	0,03	0,64	-0,24	-1,77
Żakowola Poprzeczna	-0,47	-1,00	0,07	0,14	0,12	-0,13	0,17	-0,16	0,36
Żakowola Radzyńska	-0,30	-1,73	-0,18	-0,21	-0,23	-0,04	-0,20	-0,05	0,64
Żakowola Stara	2,71	1,58	-0,40	-0,40	-0,15	-0,43	-0,37	-0,25	0,04

*stymulanta

Ostatnim etapem jest wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, który będzie sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego będzie świadczyć, czy dane pole podstawowe znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych. Aby uzyskać wartość wskaźnika syntetycznego należy posłużyć się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

n – liczba wskaźników (cech)

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego świadczy o występowaniu kryzysu w sferze społecznej w danym obszarze.

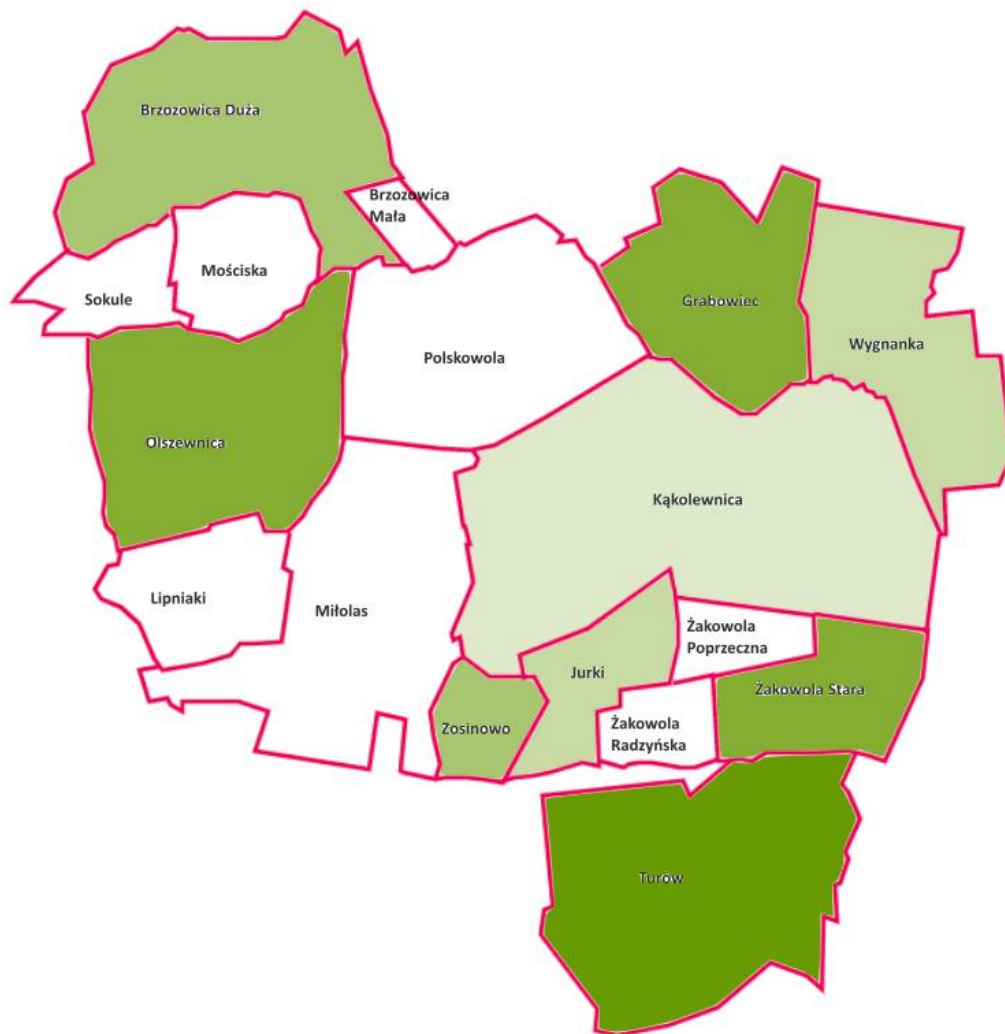
Tabela 38 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Demografia		Pomoc społeczna	Bezrobocie		Przestępczość	Patologie	Aktywność społeczna		Wskaźnik syntetyczny
Brzozowica Duża	0,20	-0,48	0,01	0,13	0,07	-0,23	-0,15	0,16	1,96	0,19
Brzozowica Mała	-0,16	0,37	-0,40	0,50	0,20	-0,12	-0,37	-0,04	-0,43	-0,05
Grabowiec	0,21	0,83	-0,12	0,08	-0,05	-0,02	-0,04	0,16	1,28	0,26
Jurki	-1,44	0,26	0,12	-0,20	-0,08	0,89	0,84	0,07	0,09	0,06
Kąkolewnica	-1,14	0,16	-0,14	-0,05	-0,05	-0,08	-0,11	0,06	1,42	0,01
Lipniaki	-0,26	-0,82	0,41	-0,27	-0,17	-0,09	-0,18	-0,30	0,62	-0,12
Miłolas	1,62	-2,81	-0,40	1,39	1,19	0,92	0,37	0,35	-8,44	-0,65
Mościska	-1,01	0,95	0,10	-0,34	-0,17	-0,34	-0,08	-0,10	0,44	-0,06
Olszewnica	0,89	0,41	-0,01	-0,23	-0,18	-0,24	-0,16	0,35	1,23	0,23
Polskowola	-0,26	0,14	-0,08	-0,08	-0,07	-0,23	-0,26	0,22	1,45	0,09
Sokule	-1,13	0,46	-0,16	-0,27	-0,06	0,07	-0,10	-0,29	-1,88	-0,37
Turów	0,32	0,64	-0,27	-0,15	-0,12	0,23	0,05	0,17	1,99	0,32
Wygńanka	-0,86	0,68	0,30	-0,19	-0,03	-0,20	-0,06	-0,09	1,00	0,06
Zosinowo	1,09	0,37	1,13	0,14	-0,23	0,03	0,64	-0,24	-1,77	0,13
Żakowola Poprzeczna	-0,47	-1,00	0,07	0,14	0,12	-0,13	0,17	-0,16	0,36	-0,10
Żakowola Radzyńska	-0,30	-1,73	-0,18	-0,21	-0,23	-0,04	-0,20	-0,05	0,64	-0,26
Żakowola Stara	2,71	1,58	-0,40	-0,40	-0,15	-0,43	-0,37	-0,25	0,04	0,26

Rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie **kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji**, a dopiero potem – aspekt gospodarczy, środowiskowy, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny.

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w Gminie Kąkolewnica przeprowadzona na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk), wykazała, że obszarem koncentracji problemów społecznych w gminie jest obszar zlokalizowany w miejscowościach: **Brzozowica Duża, Grabowiec, Jurki, Kąkolewnica, Olszewnica, Polskowola, Turów, Wygnanka, Zosinowo, i Żakowola Stara.**

Mapa 4 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Kąkolewnica

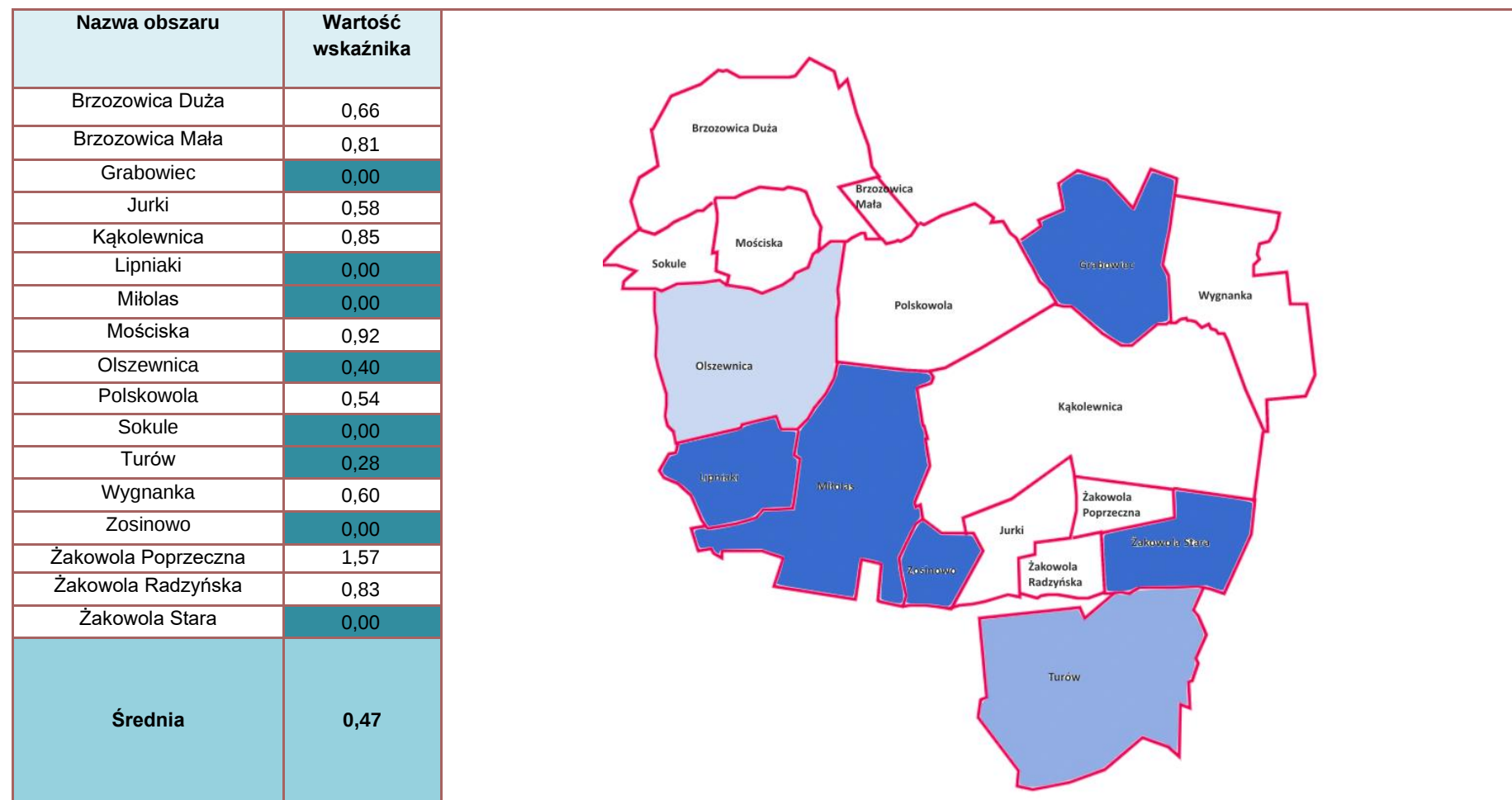


Źródło: Opracowanie własne.

Jak wcześniej wspomniano, dla poprawnego wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji należało dodatkowo zdiagnozować występowanie, co **najmniej jednego z negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno- funkcjonalnych lub technicznych.**

Sfera gospodarcza:

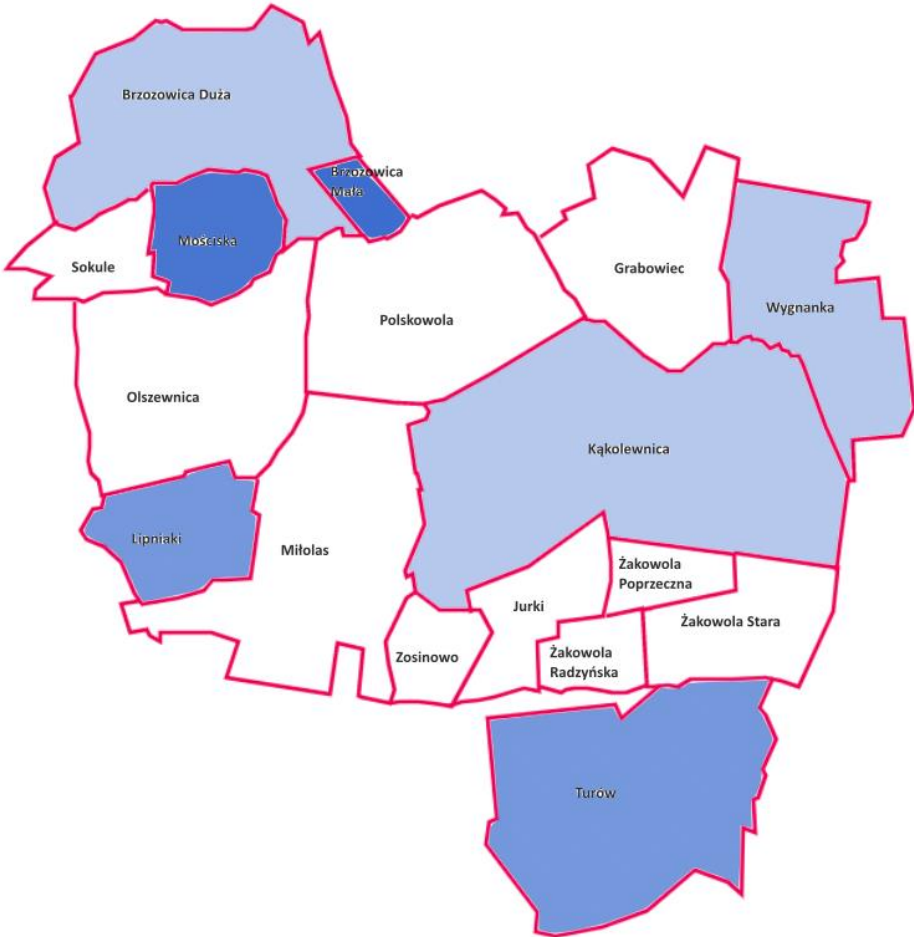
Tabela 39 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)



Źródło: UG Kąkolewnica, rejestr CEIDG.

Tabela 40 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Brzozowica Duża	0,38
Brzozowica Mała	1,63
Grabowiec	0,20
Jurki	0,00
Kąkolewnica	0,34
Lipniaki	0,45
Miłolas	0,00
Mościska	0,92
Olszewnica	0,20
Polskowola	0,13
Sokule	0,00
Turów	0,46
Wynnanka	0,30
Zosinowo	0,00
Żakowola Poprzeczna	0,00
Żakowola Radzyńska	0,00
Żakowola Stara	0,00
Średnia	0,29



Źródło: UG Kąkolewnica, rejestr CEIDG.

Sfera środowiskowa:

Tabela 41 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika	
Brzozowica Duża	10,37	
Brzozowica Mała	9,76	
Grabowiec	9,22	
Jurki	11,63	
Kąkolewnica	10,78	
Lipniaki	5,86	
Miłolas	17,86	
Mościska	10,55	
Olszewnica	9,70	
Polskowola	11,05	
Sokule	13,16	
Turów	12,14	
Wygnanka	13,47	
Zosinowo	7,32	
Żakowola Poprzeczna	17,80	
Żakowola Radzyńska	8,71	
Żakowola Stara	8,02	
Średnia	11,02	

Źródło: UG Kąkolewnica

Sfera funkcjonalno- przestrzenna:

Tabela 42 Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)

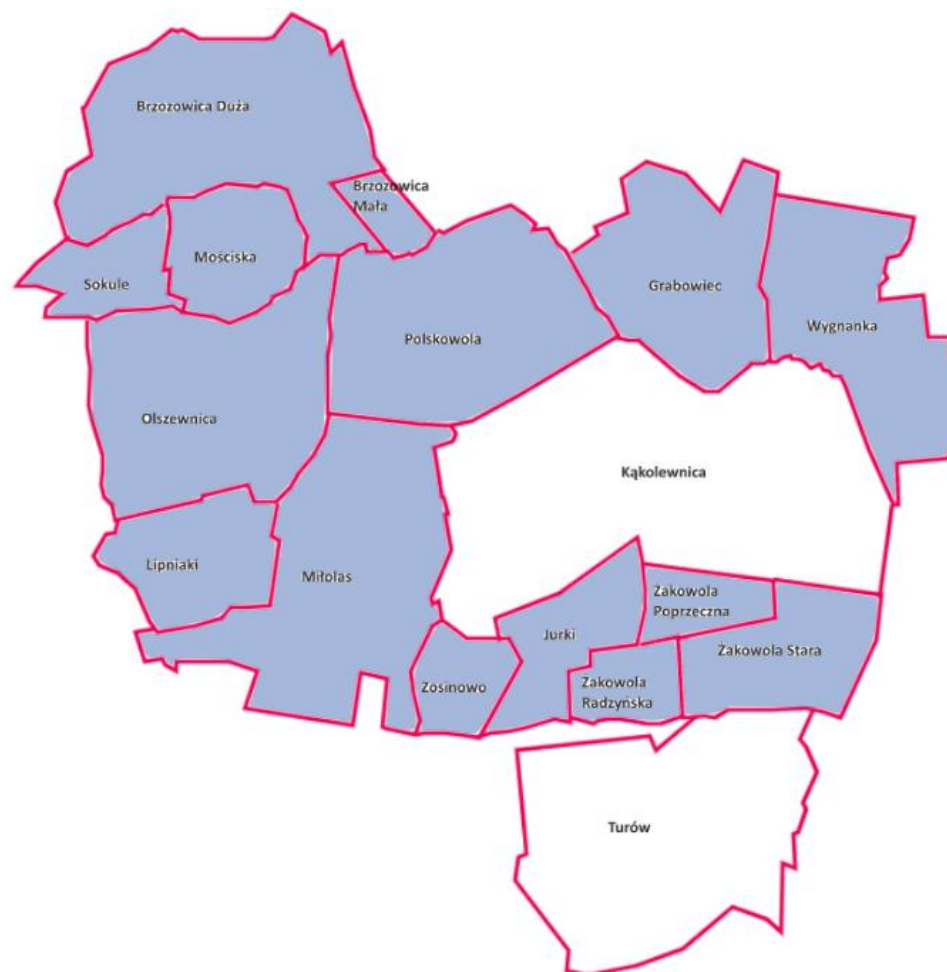
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika	
Brzozowica Duża	2	
Brzozowica Mała	1	
Grabowiec	1	
Jurki	1	
Kąkolewnica	3	
Lipniaki	1	
Miłolas	0	
Mościska	1	
Olszewnica	2	
Polskowola	3	
Sokule	1	
Turów	2	
Wycznanka	2	
Zosinowo	1	
Żakowola Poprzeczna	1	
Żakowola Radzyńska	1	
Żakowola Stara	1	
Średnia	1,41	

Źródło: UG Kąkolewnica (3- zadowalająca, 2- dostateczna, 1- niska, 0- niedostateczna)

Sfera techniczna:

Tabela 43 Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Brzozowica Duża	1 (wodociąg)
Brzozowica Mała	1 (wodociąg)
Grabowiec	1 (wodociąg)
Jurki	1 (wodociąg)
Kąkolewnica	2 (wodociąg, kanalizacja)
Lipniaki	1 (wodociąg)
Miłolas	1 (wodociąg)
Mościska	1 (wodociąg)
Olszewnica	1 (wodociąg)
Polskowola	1 (wodociąg)
Sokule	1 (wodociąg)
Turów	2 (wodociąg, częściowo gaz)
Wygnanka	1 (wodociąg)
Zosinowo	1 (wodociąg)
Żakowola Poprzeczna	1 (wodociąg)
Żakowola Radzyńska	1 (wodociąg)
Żakowola Stara	1 (wodociąg)
Średnia	1,12



Źródło: UG Kąkolewnica (3- zadowolająca, 2- dostateczna, 1- niska, 0- niedostateczna)

Tabela 44 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)
Brzozowica Duża	0,66	0,38	10,37	2	1
Brzozowica Mała	0,81	1,63	9,76	1	1
Grabowiec	0,00	0,20	9,22	1	1
Jurki	0,58	0,00	11,63	1	1
Kąkolewnica	0,85	0,34	10,78	3	2
Lipniaki	0,00	0,45	5,86	1	1
Miłolas	0,00	0,00	17,86	0	1
Mościska	0,92	0,92	10,55	1	1
Olszewnica	0,40	0,20	9,70	2	1
Polskowola	0,54	0,13	11,05	3	1
Sokule	0,00	0,00	13,16	1	1
Turów	0,28	0,46	12,14	2	2
Wygnanika	0,60	0,30	13,47	2	1
Zosinowo	0,00	0,00	7,32	1	1
Żakowola Poprzeczna	1,57	0,00	17,80	1	1
Żakowola Radzyńska	0,83	0,00	8,71	1	1
Żakowola Stara	0,00	0,00	8,02	1	1
Średnia arytmetyczna	0,47	0,29	11,02	1,41	1,12
Odchylenie standardowe	2,62	3,13	3,89	2,68	1,26

Tabela 45 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)
Brzozowica Duża	0,07	0,03	-0,17	0,22	-0,09
Brzozowica Mała	0,13	0,43	-0,32	-0,15	-0,09
Grabowiec	-0,18	-0,03	-0,46	-0,15	-0,09
Jurki	0,04	-0,09	0,16	-0,15	-0,09
Kąkolewnica	0,14	0,01	-0,06	0,59	0,70
Lipniaki	-0,18	0,05	-1,33	-0,15	-0,09
Miłolas	-0,18	-0,09	1,76	-0,53	-0,09
Mościska	0,17	0,20	-0,12	-0,15	-0,09
Olszewnica	-0,03	-0,03	-0,34	0,22	-0,09
Polskowola	0,03	-0,05	0,01	0,59	-0,09
Sokule	-0,18	-0,09	0,55	-0,15	-0,09
Turów	-0,07	0,05	0,29	0,22	0,70
Wyganka	0,05	0,00	0,63	0,22	-0,09
Zosinowo	-0,18	-0,09	-0,95	-0,15	-0,09
Żakowola Poprzeczna	0,42	-0,09	1,74	-0,15	-0,09
Żakowola Radzyńska	0,14	-0,09	-0,59	-0,15	-0,09
Żakowola Stara	-0,18	-0,09	-0,77	-0,15	-0,09

Tabela 46 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)*
Brzozowica Duża	-0,07	0,03	0,17	-0,22	0,09
Brzozowica Mała	-0,13	0,43	0,32	0,15	0,09
Grabowiec	0,18	-0,03	0,46	0,15	0,09
Jurki	-0,04	-0,09	-0,16	0,15	0,09
Kąkolewnica	-0,14	0,01	0,06	-0,59	-0,70
Lipniaki	0,18	0,05	1,33	0,15	0,09
Miłolas	0,18	-0,09	-1,76	0,53	0,09
Mościska	-0,17	0,20	0,12	0,15	0,09
Olszewnica	0,03	-0,03	0,34	-0,22	0,09
Polskowola	-0,03	-0,05	-0,01	-0,59	0,09
Sokule	0,18	-0,09	-0,55	0,15	0,09
Turów	0,07	0,05	-0,29	-0,22	-0,70
Wyganka	-0,05	0,00	-0,63	-0,22	0,09
Zosinowo	0,18	-0,09	0,95	0,15	0,09
Żakowola Poprzeczna	-0,42	-0,09	-1,74	0,15	0,09
Żakowola Radzyńska	-0,14	-0,09	0,59	0,15	0,09
Żakowola Stara	0,18	-0,09	0,77	0,15	0,09

*stymulanta

Tabela 47 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)*	Liczba wskaźników kryzysowych
Brzozowica Duża	-0,07	0,03	0,17	-0,22	0,09	3
Brzozowica Mała	-0,13	0,43	0,32	0,15	0,09	4
Grabowiec	0,18	-0,03	0,46	0,15	0,09	4
Jurki	-0,04	-0,09	-0,16	0,15	0,09	2
Kąkolewnica	-0,14	0,01	0,06	-0,59	-0,70	2
Lipniaki	0,18	0,05	1,33	0,15	0,09	2
Miłolas	0,18	-0,09	-1,76	0,53	0,09	3
Mościska	-0,17	0,20	0,12	0,15	0,09	4
Olszewnica	0,03	-0,03	0,34	-0,22	0,09	3
Polskowola	-0,03	-0,05	-0,01	-0,59	0,09	1
Sokule	0,18	-0,09	-0,55	0,15	0,09	1
Turów	0,07	0,05	-0,29	-0,22	-0,70	2
Wyganka	-0,05	0,00	-0,63	-0,22	0,09	2
Zosinowo	0,18	-0,09	0,95	0,15	0,09	4
Żakowola Poprzeczna	-0,42	-0,09	-1,74	0,15	0,09	2
Żakowola Radzyńska	-0,14	-0,09	0,59	0,15	0,09	3
Żakowola Stara	0,18	-0,09	0,77	0,15	0,09	4

Analiza wskaźnikowa pozwoliła zidentyfikować obszary Gminy Kąkolewnica, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk, co powoduje stan kryzysowy. Wskazanie obszarów było możliwe dzięki ocenie nasilenia koncentracji negatywnych zjawisk w oparciu o ocenę sumaryczną liczby wskaźników w poszczególnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej), których wartości wypadają gorzej w porównaniu do średniej wartości dla obszaru gminy. Jak wynika z powyższej tabeli obszary kryzysowe można zdiagnozować w zasadzie w każdej miejscowości Gminy Kąkolewnica.

Tabela 48 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową

Nazwa obszaru	Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego w sferze społecznej	Obecność wskaźników kryzysowych w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	Obecność terenów zdegradowanych	Udział Powierzchni [%]	Udział Ludności [%]
Brzozowica Duża	TAK (6)	TAK (3)		9,54	13,08
Brzozowica Mała	-	TAK		0,92	1,52
Grabowiec	TAK (5)	TAK (4)	TAK	6,05	6,29
Jurki	TAK (6)	TAK (2)		2,93	2,12
Kąkolewnica	TAK (3)	TAK (2)	TAK	17,85	29,06
Lipniaki	-	TAK		3,51	2,74
Miłolas	-	TAK		9,95	0,35
Mościska	-	TAK		3,04	2,69
Olszewnica	TAK (4)	TAK (3)		8,86	6,23
Polskowola	TAK (3)	TAK (1)		8,64	9,15
Sokule	-	TAK		2,07	0,94
Turów	TAK (6)	TAK (2)		11,48	13,40
Wycznanka	TAK (3)	TAK (2)		6,47	4,12
Zosinowo	TAK (6)	TAK (4)		1,74	1,01
Żakowola Poprzeczna	-	TAK		1,52	2,35
Żakowola Radzyńska	-	TAK		1,55	2,97
Żakowola Stara	TAK (3)	TAK (4)		3,88	2,00

Źródło: Opracowanie własne.

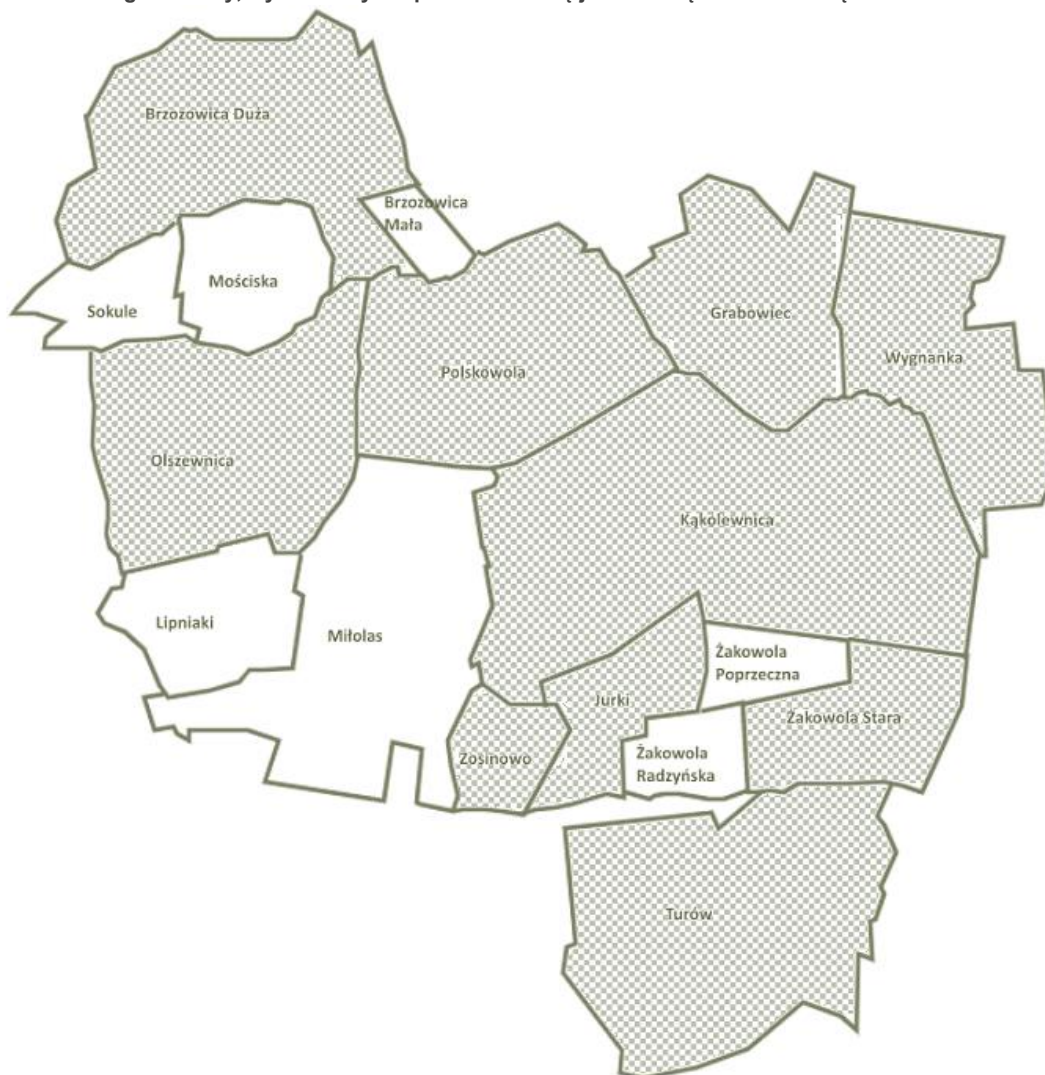
Powierzchnia wyznaczonych obszarów zdegradowanych stanowi 68,8% powierzchni gminy i są one zamieszkiwane przez 77,31% mieszkańców gminy.

Cechuje je nagromadzenie negatywnych zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w sferze społecznej i sferach współwystępujących (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej).

Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów we wszystkich 5 sferach:

- ✓ społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- ✓ gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia,
- ✓ środowiskowej – promocja postaw proekologicznych, rozwój odnawialnych źródeł energii,
- ✓ przestrzenno-funkcjonalnej – uporządkowanie przestrzeni publicznej, ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,
- ✓ technicznej - poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy.

Mapa 5 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową



Źródło: Opracowanie własne.

2.3. ETAP 2 – wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Kąkolewnica

Konieczne jest zatem przystąpienie do kolejnego etapu delimitacji, by móc wskazać na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk) na obszarach zdegradowanych, obszaru rewitalizacji, który będzie się zawierał na terenie nie większym niż 20% udziału powierzchni ogółem gminy i zamieszkałym nie więcej niż 30% ogółu ludności Gminy Kąkolewnica.

W celu jednoznacznego wyznaczenia Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Kąkolewnica oraz wskazania na jakim obszarze Gminy Kąkolewnica (OZ) występuje największe natężenie negatywnych zjawisk, poszczególnym zjawiskom problemowym (negatywnym) przypisano odpowiadające im wskaźniki.

Punktem odniesienia terytorialnego było wyodrębnienie w ramach miejscowości zdegradowanych Obszaru Rewitalizacji (OR) w oparciu o czynniki kryzysowe:

1. stan przestrzeni publicznej oraz infrastruktury technicznej, która po przeprowadzeniu działań inwestycyjnych może być wykorzystana w celu znaczącej poprawy stanu przestrzeni publicznej szczególnie w obszarze grup dysfunkcyjnych,
2. koncentracja negatywnych zjawisk społecznych na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji w związku z gęstością zaludnienia obszaru, co generuje i wzmacnia z natury negatywne postawy zachowania, szczególnie ze strony osób wykluczonych oraz pochodzących ze środowisk patologicznych.

Procedura wyznaczania OR opierała się na następujących założeniach:



2.4. Podsumowanie – delimitacja Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Kąkolewnica

W myśl ustawy o rewitalizacji (art. 10 ust. 1), obszar obejmujący całość, bądź część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się **jako obszar rewitalizacji**.

Obszar rewitalizacji ustala się, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, z uwagi na wymóg łączna powierzchnia wybranych sołectw nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie może stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

W obrębie ww. jednostek stanowiących obszar zdegradowany, wyznaczono obszar cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Jest to obszar, na którym występuje kumulacja negatywnych zjawisk – w sferze społecznej dodatni wskaźnik występuje aż 5 razy, zaś w pozostałych sferach 4, łącznie w obszarze tym dodatni wskaźnik, świadczący o występowaniu sytuacji kryzysowych występuje aż 9 razy. Dodatkowo na obszarze tym występują tereny zdegradowane i jest to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego. Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje jednostkę **Grabowiec**.

Nazwa obszaru	Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego w sferze społecznej	Obecność wskaźników kryzysowych w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	Obecność terenów zdegradowanych	Udział Powierzchni [%]	Udział Ludności [%]
Grabowiec	TAK (5)	TAK (4)	TAK	6,05	6,29

Wyznaczano obszar rewitalizacji o łącznej powierzchni: 829,01 ha, co stanowi 6,05% całkowitej powierzchni gminy, co mieści się w dopuszczalnym wskaźniku 20% powierzchni jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowo, obszar ten wg stanu na 31.12.2021 r. zamieszkały był przez 510 mieszkańców, co stanowiło 6,29% całej populacji gminy Kąkolewnica (liczba mieszkańców gminy w 2021 r. 8 111 osób).

Tym samym obszar rewitalizacji mieści się w limitach określonych w Wytocznych (< 20% powierzchni gminy i < 30% liczby jej mieszkańców).

Wyznaczono obszar rewitalizacji charakteryzujący się najwyższym natężeniem niekorzystnych zjawisk. W sferze społecznej są to problemy związane m.in. z demografią, bezrobociem oraz brakiem aktywności społecznej mieszkańców. Sytuacja na rynku pracy jest jedną z przyczyn niskiej atrakcyjności osiedleńczej obszaru i wysokiego natężenia problemu emigracji ludzi młodych i wykształconych. Analiza wskaźnikowa wykazała także problemy w sferze gospodarczej – niski wskaźnik nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.), a także środowiskowej, technicznej i funkcjonalno – przestrzennej.

Głównym problemem sfery technicznej jest niski stopień wyposażenia w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa), zaś sfery funkcjonalno – przestrzennej – niska dostępność do usług kultury i usług społecznych.

Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji znajduje się 1,4223 ha terenów publicznych, wymagających podjęcia interwencji.

Spis tabel:

Tabela 1 Powierzchnia poszczególnych miejscowości Gminy Kąkolewnica	8
Tabela 2 Liczba mieszkańców wg miejscowości zameldowanych na pobyt stały – stan na 31.12.2021 r.	10
Tabela 3 Przyrost naturalny [‰] w Gminie Kąkolewnica w roku 2021	11
Tabela 4 Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 osób.....	11
Tabela 5 Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Kąkolewnica w latach 2015-2021.....	12
Tabela 6 Zestawienie liczby uczniów z podziałem na palcówki oświatowe w Gminie Kąkolewnica w roku szkolnym 2022/2023	13
Tabela 7 Zestawienie liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli z podziałem na palcówki oświatowe w Gminie Kąkolewnica.....	14
Tabela 8 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty 2022 dla poszczególnych szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Kąkolewnica.....	15
Tabela 9 Stopień wyposażenia w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną	17
Tabela 10 Liczba ludności korzystająca z OPS w poszczególnych miejscowościach Gminy Kąkolewnica	19
Tabela 11 Wydatki na fundusz sołecki w roku 2019 r.	19
Tabela 12 Główne organizacje społeczne działające na terenie Gminy Kąkolewnica	21
Tabela 13 Liczba NGO w podziale na miejscowości w 2021 roku	23
Tabela 14 Liczba przedsiębiorstw działających w poszczególnych miejscowościach Gminy Kąkolewnica	25
Tabela 15 Liczba osób w podziale na poszczególne miejscowości w roku 2021	28
Tabela 16 Użytkowanie gruntów w Gminie Kąkolewnica [%]	29
Tabela 17 Powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem w Gminie Kąkolewnica w roku 2020	29
Tabela 18 Długość czynnej sieci wodociągowej oraz liczba przyłączy	32
Tabela 19 Wskaźniki dla sieci wodociągowej.....	32
Tabela 20 Wskaźniki dla sieci kanalizacyjnej Gmina Kąkolewnica	32
Tabela 21 Charakterystyka infrastruktury wodno - kanalizacyjnej na terenie poszczególnych sołectw/miejscowości Gminy Kąkolewnica.....	33
Tabela 22 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Gminy Kąkolewnica	37
Tabela 23 Poziom przestępczości w Gminie Kąkolewnica za rok 2021 w podziale na poszczególne miejscowości.....	38
Tabela 24 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach GPR	41
Tabela 25 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego.....	43
Tabela 26 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w roku 2021 [%]	46
Tabela 27 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]	47
Tabela 28 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	48
Tabela 29 Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	49
Tabela 30 bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	50
Tabela 31 Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	51
Tabela 32 „Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	52
Tabela 33 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	53
Tabela 34 Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2019 r. .	54
Tabela 35 Wartości wskaźników dla sfery społecznej	55

Tabela 36 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej.....	57
Tabela 37 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty ..	59
Tabela 38 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej.....	61
Tabela 39 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	63
Tabela 40 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2021 r.)	64
Tabela 41 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	65
Tabela 42 Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe).....	66
Tabela 43 Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)	67
Tabela 44 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej.....	68
Tabela 45 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	69
Tabela 46 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty	70
Tabela 47 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej.....	71
Tabela 48 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową ..	72

Spis map:

Mapa 1 Położenie Gminy Kąkolewnica na tle na tle kraju, województwa lubelskiego i powiatu radzyńskiego	7
Mapa 2 Położenie poszczególnych miejscowości na terenie Gminy Kąkolewnica.....	8
Mapa 3 Podział gminy na obszary porównawcze	42
Mapa 4 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Kąkolewnica ..	62
Mapa 5 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową	73

Spis wykresów:

Wykres 1 Powierzchnia miejscowości Gminy Kąkolewnica (%)	9
Wykres 2 Liczba mieszkańców gminy w latach 2015 - 2021	9
Wykres 3 Liczba mieszkańców wg miejscowości w 2021	10
Wykres 4 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Kąkolewnica w roku 2015 oraz 2021	12
Wykres 5 Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Kąkolewnica w latach 2015 -2021	13
Wykres 6 Współczynnik solaryzacji brutto w Gminie Kąkolewnica w latach 2015-2021	14
Wykres 8 Księgozbiór w bibliotekach na terenie Gminy Kąkolewnica	16
Wykres 9 Wskaźniki czytelnictwa na terenie Gminy Kąkolewnica	17
Wykres 10 Wydatki na fundusz sołecki w roku 2019 wg miejscowości [%].....	21
Wykres 11 Udział procentowy podmiotów gospodarczych w Gminie Kąkolewnica w roku 2021 wg rodzajów działalności	24
Wykres 12 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w rejestrze REGON w Gminie Kąkolewnica	25
Wykres 13 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD w poszczególnych miejscowościach Gminy Kąkolewnica w roku 2021	26
Wykres 14 Podmioty gospodarcze w Gminie Kąkolewnica klasyfikowane w 2021 roku według kryterium liczby pracujących	26
Wykres 15 Podmioty gospodarcze w Gminie Kąkolewnica w 2021 roku wg sektorów własnościowych	27
Wykres 16 Liczba osób pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Kąkolewnica w latach 2016-2021	27
Wykres 17 Liczba osób pracujących w Gminie Kąkolewnica w podziale na płeć w latach 2015-2021	28
Wykres 18 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Kąkolewnica w latach 2015-2021	28
Wykres 19 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	33
Wykres 20 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w Gminie Kąkolewnica ..	38